Așa-i că faci tot felul de notițe pe marginea codurilor atunci când înveți?

Pentru că și noi am avut experiența aceasta atât în facultate, cât și atunci când am învățat pentru admiterile în profesie, ne-am gândit cum ar fi să existe niște coduri care să aibă aceste notițe gata făcute? Și nu de noi, ci de niște specialiști în fiecare materie! Aceasta a fost ideea cu care am început această colecție.

Prezenta lucrare conține:

- ✓ analiza articolelor din Codul penal. Partea specială cuprinse în programa de studiu a facultăților, precum și în tematicile pentru examenele de admitere în magistratură și avocatură;
- ✓ evidențierea elementelor comune ale tuturor infracțiunilor analizate;
- ✓ informațiile esențiale pentru înțelegerea fiecărei infracțiuni, concepute astfel încât să contribuie la sedimentarea rapidă a cunoștințelor;
- ✓ semnalarea diferențelor dintre infracțiunile analizate;
- ✓ scheme care să vă ajute la vizualizarea mecanismelor unor infracțiuni;
- ✓ jurisprudență – CCR, RIL, HP;
- ✓ secvențe de practică judiciară relevante și complementare explicațiilor teoretice.

www.editurasolomon.ro
www.e-drept.ro

Preţ: 44,90 lei
ISBN 978-606-8892-87-0

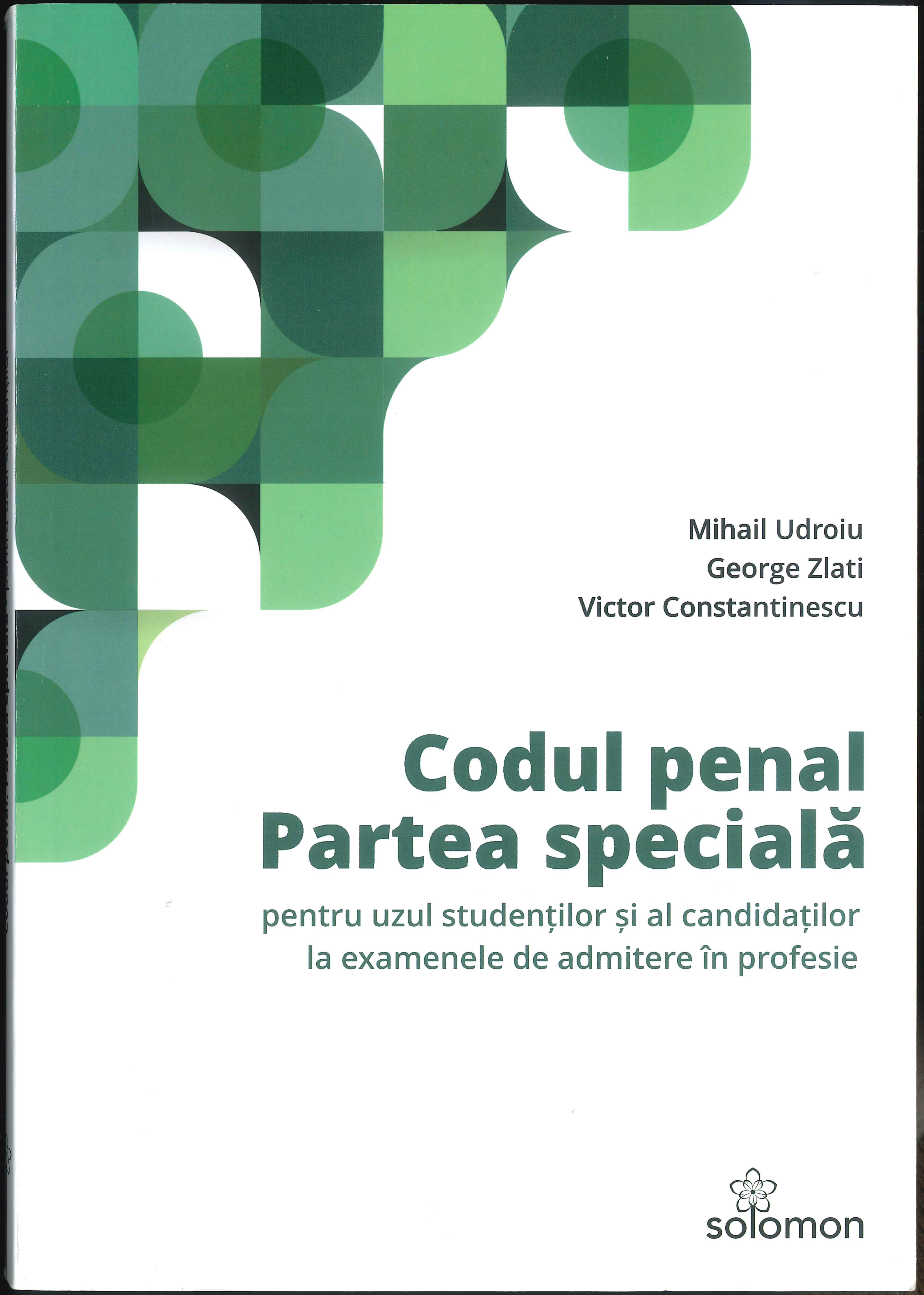

Mihail Udroiu
George Zlati
Victor Constantinescu

Codul penal
Partea specială

pentru uzul studenților și al candidaților
la examenele de admitere în profesie

solomon

Codul penal. Partea specială

pentru uzul studenților și al candidaților
la examenele de admitere în profesie

Mihail Udroiu
George Zlati
Victor Constantinescu

Codul penal. Partea specială

pentru uzul studenților și al candidaților la examenele de admitere în profesie

solomon
2021

Respectați cartea și legea!

Atragem atenția asupra faptului că, în baza Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, constituie **infracțiune** și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă reproducerea operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe fără autorizarea sau consimțământul titularului drepturilor recunoscute de prezenta lege (art. 196). Prin **reproducere** se înțelege realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc și sub orice formă (art. 14).

De asemenea, constituie **infracțiune** și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă punerea la dispoziția publicului, inclusiv prin internet ori prin alte rețele de calculatoare, fără drept, a operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe ori de drepturi *sui-generis* ale fabricanților de baze de date sau a copiilor acestora, indiferent de suport, astfel încât publicul să le poată accesa în orice loc sau în orice moment ales în mod individual (art. 194).

Copyright © 2021, Editura Solomon

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Solomon.
Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii Solomon.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
UDROIU, MIHAIL
Codul penal - partea specială : pentru uzul studenților și al candidaților la examenele de admitere în profesie / Mihail Udroiu, George Zlati, Victor Constantinescu. - București : Editura Solomon, 2021
ISBN 978-606-8892-87-0

I. Zlati, George
II. Constantinescu, Victor

34

Editura Solomon

Tel.: 0725.356.750

E-mail:
office@editurasolomon.ro
redactie@editurasolomon.ro

Websites:
www.editurasolomon.ro
www.e-drept.ro
www.taxnews.ro

Cuprins

Abrevieri VII

Titlul I. Infracțiuni contra persoanei 1
Capitolul I. Infracțiuni contra vieții 1
Capitolul II. Infracțiuni contra integrității corporale sau sănătății 15
Capitolul III. Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie 26
Capitolul IV. Agresiuni asupra fătului 30
Capitolul VI. Infracțiuni contra libertății persoanei 32
Capitolul VIII. Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale 41
Capitolul IX. Infracțiuni ce aduc atingere domiciliului și vieții private 54

Titlul II. Infracțiuni contra patrimoniului 57
Capitolul I. Furtul 57
Capitolul II. Tâlhăria și pirateria 68
Capitolul III. Infracțiuni contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii 74
Capitolul V. Distrugerea și tulburarea de posesie 85
Capitolul VI. Infracțiuni care au produs consecințe deosebit de grave 90

Titlul III. Infracțiuni privind autoritatea și frontiera de stat 91
Capitolul I. Infracțiuni contra autorității 91

Titlul IV. Infracțiuni contra înfăptuirii justiției 100

Titlul V. Infracțiuni de corupție și de serviciu 136
Capitolul I. Infracțiuni de corupție 136
Capitolul II. Infracțiuni de serviciu 156

Titlul VI. Infracțiuni de fals 172
Capitolul III. Falsuri în înscrisuri 172

Titlul VIII. Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială 188
Capitolul I. Infracțiuni contra ordinii și liniștii publice 188
Capitolul II. Infracțiuni contra familiei 192

Abrevieri

I. Abrevieri uzuale

alin.	alineatul
art.	articolul
atrib.	atribuții(le)
C5	completul de 5 judecători
CA	Curtea de Apel
CAB	Curtea de Apel București
CCR	Curtea Constituțională a României
CD	Culegere de decizii
circum.	circumstanțe
CP	Codul penal
CPP	Codul de procedură penală
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
dec.	decizia
disp.	dispoziții
ex.	exemplu/exemple
fcțn.	funcționar
HP	hotărâre prealabilă
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
infl.	influență
infr.	infracțiune
Jud.	Judecătoria
JS	Judecătoria Sectorului
leg.	legătură
lit.	litera
LVCM	loviri și vătămări cauzatoare de moarte
n.n.	nota noastră
OG	ordonanța Guvernului
OUG	ordonanța de urgență a Guvernului
pers.	persoană(e)
prev.	prevăzut(ă)(e)
rap.	raportat
RDP	Revista de Drept Penal
ref.	referitor

RIL	recurs în interesul legii
RRD	Revista Română de Drept
sent.	sentința
sub.	subiect(ul)/subiecți(i)
TB	Tribunalul București
TS	Tribunalul Suprem
val. ec.	valoare economică
val. soc.	valoare socială
vătăm. corp.	vătămare corporală

II. Lucrări citate prescurtat

Repertoriu 1969-1975	*V. Papadopol, M. Popovici*, Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1969-1975, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977
Repertoriu 1976-1980	*V. Papadopol, M. Popovici*, Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1976-1980, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1982
Repertoriu 1981-1985	*V. Papadopol, Șt. Daneș*, Repertoriu de practică judiciară în materie penală pe anii 1981-1985, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989
CPJP 1998	Curtea de Apel București. Culegere de practică judiciară în materie penală 1998, Ed. All Beck, București, 1999
CPJP 1994	Curtea de Apel București. Culegere de practică judiciară penală 1994, Ed. Continent XXI, București, 1995
CPJP 2000	Curtea de Apel București. Culegere de practică judiciară penală 2000, Ed. Wolters Kluwer, București, 2002
Iugan	*A. Iugan*, Codul penal adnotat. Partea specială, Ed. Universul Juridic, București, 2020
Probleme de drept....1990-1992	Probleme de drept din jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie penală, Ed. Juris Argessis, Pitești, Curtea de Argeș, 2009

Titlul I
Infracțiuni contra persoanei

Capitolul I. Infracțiuni contra vieții

Observații generale

- o pers. este considerată în viață și poate fi sub. pasiv al infr. din acest capitol din momentul desprinderii de corpul mamei și până în momentul morții cerebrale (ca regulă);
- de regulă, infr. contra vieții pot fi comise prin acte comisive sau omisive (subsumate *uciderii*) și au ca obiect material corpul persoanei în viață și ca urmare imediată decesul victimei; ca excepție, determinarea sau înlesnirea sinuciderii (art. 191 CP) se comite numai prin *acțiunea* de determinare sau înlesnire a suicidului, nu are obiect material și poate avea ca urmare imediată inclusiv o încercare nereușită de sinucidere (caz în care se va reține forma atenuată a infr.);
- leg. de cauzalitate trebuie întotdeauna dovedită, fiind vorba despre infr. de rezultat;
- majoritatea infr. contra vieții se comit cu intenție directă sau indirectă; este sancționată penal și uciderea din culpă (art. 192 CP); infr. de LVCM (art. 195 CP), comisă întotdeauna cu praeterintenție, deși are ca rezultat decesul unei persoane, se regăsește printre infr. contra integrității corporale sau sănătății;
- mobilul și scopul sunt relevante îndeosebi în procesul de individualizare a pedepsei; în cazul infr. de omor, existența unui mobil special (interesul material) sau a unui scop special (de ex., pentru a înlesni sau ascunde săvârșirea unei infracțiuni) va atrage reținerea omului calificat (art. 189 CP);
- la infr. de ucidere la cererea victimei și determinare sau înlesnire a sinuciderii, tentativa, deși posibilă, nu se pedepsește.

Atenție la diferențe!

- *embrion* (este posibil să se rețină întreruperea cursului sarcinii);
- *făt* (este posibil să se rețină întreruperea cursului sarcinii / vătămarea fătului);
- *persoană* în viață (este posibil să se rețină o infracțiune contra persoanei);
- *cadavru* (este posibil să se rețină o profanare de cadavre).

Art. 188. Omorul. (1) Uciderea unei persoane se pedepsește cu închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Tentativa se pedepsește.

Esențial

- *omor* = acțiunea (împușcarea)/comisiunea prin omisiune (nehrănirea bebelușului de către mamă) + intenția (directă sau eventuală) de a ucide o pers. în viață + deces (infr. consumată) sau tentativă;
- o anume calitate a victimei poate atrage o altă încadrare juridică: judecător, procuror, avocat (sau un membru de familie al acestora) – ultraj judiciar (art. 279 CP); funcționar public care îndeplinește o funcție care implică exercițiul autorității de stat (polițist, jandarm, pădurar etc.) – ultraj (art. 257 CP); membru de familie (inclusiv concubinii) – violență în familie [art. 199 alin. (1) CP];
- pluralitatea de victime poate atrage reținerea omorului calificat [art. 189 alin. (1) lit. e)-f) CP];
- poate fi comis și printr-o acțiune îndreptată împotriva psihicului unei persoane → victima este constrânsă moral (amenințată) să se sinucidă, caz în care discutăm despre un omor prin fapta victimei;
- nu poate fi comis niciodată cu praeterintenție;
- poate fi comis în forma unității naturale colective (bătăi repetate la intervale scurte de timp), dar poate avea și natura unei infr. progresive (o lovitură cu toporul în zona capului, ce cauzează inițial o infirmitate, duce într-un final la decesul victimei);
- se reține și în caz de *error in personam* (X trage în A crezând că este B) sau *aberratio ictus* (X trage înspre A cu intenția de a-l ucide, dar din culpă îl nimerește pe B);

- desistarea și împiedicarea producerii rezultatului constituie cauze de nepedepsire a tentativei la omor;
- legitima apărare sau excesul justificat sau neimputabil de legitimă apărare pot fi reținute drept cauze care înlătură caracterul penal al faptei; provocarea produce efecte numai la individualizarea pedepsei (inclusiv prin reținerea unei circumstanțe atenuante legale).

Atenție la diferențe!

- se distinge de infr. de determinare sau înlesnire a sinuciderii prin următoarele:
  - la omor nu există libertate de voință (victima este constrânsă să se sinucidă), în timp ce la înlesnirea sau determinarea sinuciderii există o minimă libertate de a alege (victima decide să se sinucidă din cauza violenței domestice repetate);
  - la omor, actul de executare aparține în exclusivitate autorului (autorul trage scaunul de sub picioarele victimei aflate în ștreang) sau este partajat între el și victimă (atât autorul, cât și victima administrează otrava). La determinarea sau înlesnirea sinuciderii, actul de executare aparține în exclusivitate victimei: victima împinge scaunul de sub picioare, chiar dacă acesta a fost poziționat de către autor; victima își administrează otrava, chiar dacă aceasta a fost furnizată de către autor;
- se distinge de infr. de LVCM prin următoarele:
  - la omor discutăm despre intenție directă sau eventuală. La LVCM discutăm în mod exclusiv despre praeterintenție (intenția de a lovi + deces din culpă);
  - la omor, raportul de cauzalitate este de obicei unul linear (victima este împușcată și decedează). La LVCM, palma aplicată victimei o face să se dezechilibreze și să cadă, decesul fiind cauzat de o lovitură la nivelul capului;
- se distinge de uciderea la cererea victimei prin următoarele:
  - lipsa bolii grave sau a infirmității grave, cauzatoare de suferințe fizice și greu de suportat + lipsa cererilor explicite, serioase, conștiente și repetate ale victimei;
- se distinge de uciderea ori vătămarea nou-născutului (pruncuciderea) prin următoarele:

Atenție la diferențe!

- *embrion* (este posibil să se rețină întreruperea cursului sarcinii);
- *făt* (este posibil să se rețină întreruperea cursului sarcinii / vătămarea fătului);
- *persoană* în viață (este posibil să se rețină o infracțiune contra persoanei);
- *cadavru* (este posibil să se rețină o profanare de cadavre).

Art. 188. Omorul. (1) Uciderea unei persoane se pedepsește cu închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Tentativa se pedepsește.

Esențial

- *omor* = acțiunea (împușcarea)/comisiunea prin omisiune (nehrănirea bebelușului de către mamă) + intenția (directă sau eventuală) de a ucide o pers. în viață + deces (infr. consumată) sau tentativă;
- o anume calitate a victimei poate atrage o altă încadrare juridică: judecător, procuror, avocat (sau un membru de familie al acestora) – ultraj judiciar (art. 279 CP); funcționar public care îndeplinește o funcție care implică exercițiul autorității de stat (polițist, jandarm, pădurar etc.) – ultraj (art. 257 CP); membru de familie (inclusiv concubinii) – violență în familie [art. 199 alin. (1) CP];
- pluralitatea de victime poate atrage reținerea omorului calificat [art. 189 alin. (1) lit. e)-f) CP];
- poate fi comis și printr-o acțiune îndreptată împotriva psihicului unei persoane → victima este constrânsă moral (amenințată) să se sinucidă, caz în care discutăm despre un omor prin fapta victimei;
- nu poate fi comis niciodată cu praeterintenție;
- poate fi comis în forma unității naturale colective (bătăi repetate la intervale scurte de timp), dar poate avea și natura unei infr. progresive (o lovitură cu toporul în zona capului, ce cauzează inițial o infirmitate, duce într-un final la decesul victimei);
- se reține și în caz de *error in personam* (X trage în A crezând că este B) sau *aberratio ictus* (X trage înspre A cu intenția de a-l ucide, dar din culpă îl nimerește pe B);

- desistarea și împiedicarea producerii rezultatului constituie cauze de nepedepsire a tentativei la omor;
- legitima apărare sau excesul justificat sau neimputabil de legitimă apărare pot fi reținute drept cauze care înlătură caracterul penal al faptei; provocarea produce efecte numai la individualizarea pedepsei (inclusiv prin reținerea unei circumstanțe atenuante legale).

Atenție la diferențe!

- se distinge de infr. de determinare sau înlesnire a sinuciderii prin următoarele:
  - la omor nu există libertate de voință (victima este constrânsă să se sinucidă), în timp ce la înlesnirea sau determinarea sinuciderii există o minimă libertate de a alege (victima decide să se sinucidă din cauza violenței domestice repetate);
  - la omor, actul de executare aparține în exclusivitate autorului (autorul trage scaunul de sub picioarele victimei aflate în ștreang) sau este partajat între el și victimă (atât autorul, cât și victima administrează otrava). La determinarea sau înlesnirea sinuciderii, actul de executare aparține în exclusivitate victimei: victima împinge scaunul de sub picioare, chiar dacă acesta a fost poziționat de către autor; victima își administrează otrava, chiar dacă aceasta a fost furnizată de către autor;
- se distinge de infr. de LVCM prin următoarele:
  - la omor discutăm despre intenție directă sau eventuală. La LVCM discutăm în mod exclusiv despre praeterintenție (intenția de a lovi + deces din culpă);
  - la omor, raportul de cauzalitate este de obicei unul linear (victima este împușcată și decedează). La LVCM, palma aplicată victimei o face să se dezechilibreze și să cadă, decesul fiind cauzat de o lovitură la nivelul capului;
- se distinge de uciderea la cererea victimei prin următoarele:
  - lipsa bolii grave sau a infirmității grave, cauzatoare de suferințe fizice și greu de suportat + lipsa cererilor explicite, serioase, conștiente și repetate ale victimei;
- se distinge de uciderea ori vătămarea nou-născutului (pruncuciderea) prin următoarele:

- omorul nu se datorează unei tulburări psihice apărute în primele 24 de ore de la naștere;
- chiar dacă mama își ucide nou-născutul în primele 24 de ore de la naștere, în lipsa tulburării psihice nu se va putea reține pruncuciderea.

Jurisprudență

RIL: În ipoteza în care obiectul material al infracțiunii de profanare de morminte prev. la art. 383 CP actual (n.n.) este un cadavru, iar inculpatul, prin dezmembrarea ori incendierea cadavrului, urmărește ascunderea faptei de omor comise anterior, se vor reține în concurs real infracțiunea de omor și infracțiunea de profanare de morminte *(dec. 35/2008)*.

Notă: incendierea unei pers. în viață, chiar cu intenția de a ascunde fapta, va conduce la reținerea unei *singure infracțiuni* de *omor calificat prin cruzimi*.

Secvențe de practică judiciară

1. Coautorat. Există *coautorat la omor* ori de câte ori mai mulți făptuitori săvârșesc în mod intenționat împotriva unei persoane acte specifice de violență de natură să-i cauzeze moartea. Se produce, într-un anume fel, o distribuție a acțiunilor, unele de intensitate mai mare, altele mai mică, dar toate orientate spre aceeași finalitate: suprimarea vieții persoanei. (…) actul de violență al făptuitorului nu trebuie să acopere în întregime sfera actului tipic, căci el nu se privește izolat, ci în raport cu totalitatea actelor săvârșite de coautori. (…) În cele mai multe cazuri, contribuțiile coautorilor sunt inegale (…) Așadar, toate contribuțiile care au legătură între ele, fiind conjugate și unificate într-un ansamblu specific, orientat spre realizarea uciderii persoanei, au caracter de acte de coautorat la omor. (…) coautorul trebuie să urmărească și să accepte producerea rezultatului cauzat nu numai de acțiunea lui, ci de totalitatea acțiunilor, ceea ce presupune că el trebuie să cunoască celelalte acțiuni și finalitatea lor și, în mod conștient, să-și orienteze activitatea astfel încât să se integreze finalității în ansamblu *(ICCJ, dec. 300/2012, scj.ro)*.

2. Intenția de a ucide. ***i)*** Se va reține *intenția indirectă de a ucide*, iar *nu culpa* atât timp cât autorul adoptă față de rezultatul mai grav o atitudine de expectativă pasivă, indiferentă, în așteptarea producerii rezultatului care îi apare posibil și chiar eventual; spre deosebire de această atitudine psihică, în ipoteza culpei cu previziune, autorul, care face o evaluare ușuratică a posibilității evitării rezultatului, va adopta o atitudine de preîntâmpinare activă a producerii acestuia, ușurința sa constând tocmai în evaluarea greșită a aptitudinii unor factori obiectivi și subiectivi pe care mizează. În cazul în care speranța în neproducerea rezultatului vătămător sau periculos s-ar întemeia pe o întâmplare, pe un eveniment care ar putea să se producă, dar care în realitate nu are loc, altfel spus, pe hazard, nu ne mai găsim în fața ușurinței, ci a intenției indirecte, fiind vorba practic de acceptarea de către făptuitor a riscului producerii rezultatului *(CA Iași, dec. 178/2018, sintact)*.

ii) Deopotrivă, se va reține comiterea unei tentative de omor cu intenție indirectă, iar nu infracțiunea de vătămare corporală în condițiile în care intenția de a ucide se deduce din următoarele împrejurări de fapt: 1. folosirea unui instrument apt să producă decesul: un cuțit

cu o lamă de 20 cm lungime și 2 cm lățime; 2. locul sau regiunea corporală în care s-au aplicat loviturile: inimă; 3. numărul și intensitatea loviturilor: o singură lovitură cu intensitate mare și adâncime profundă, lama cuțitului trecând prin peretele toracal parasternal drept, lobul superior al plămânului drept, partea dreaptă a pericardului și ajungând în atriul drept; 4. alte împrejurări preexistente, concomitente sau subsecvente: consumul de băuturi alcoolice atât de către inculpat, cât și de către victimă *(ICCJ, dec. 227/2013, scj.ro)*.

Art. 189. Omorul calificat. (1) Omorul săvârșit în vreuna dintre următoarele împrejurări:

a) cu premeditare;

b) din interes material;

c) pentru a se sustrage ori pentru a sustrage pe altul de la tragerea la răspundere penală sau de la executarea unei pedepse;

d) pentru a înlesni sau a ascunde săvârșirea altei infracțiuni;

e) de către o persoană care a mai comis anterior o infracțiune de omor sau o tentativă la infracțiunea de omor;

f) asupra a două sau mai multor persoane;

g) asupra unei femei gravide;

h) prin cruzimi;

se pedepsește cu detențiune pe viață sau închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Tentativa se pedepsește.

Esențial

- observațiile de la omor sunt aplicabile și la omorul calificat;
- *lit. a)-e) sunt circumstanțe personale* care nu se răsfrâng asupra celorlalți participanți[1], cu excepția cazului în care toți participanții le-au urmărit, în vreme ce *lit. f)-h) sunt circumstanțe reale* care se răsfrâng asupra tuturor participanților care le-au cunoscut;
- *error in personam* nu împiedică reținerea agravantelor de la lit. a) și b), ci doar pe cea de la lit. g);
  - dacă discutăm despre o circumstanță personală (scop sau mobil special), identitatea victimei este irelevantă. Așadar, premeditarea sau interesul material se mută pe victima efectiv lezată, chiar dacă avem un caz de

---

[1] În doctrină există și punctul de vedere potrivit căruia scopul special este o circumstanță personală de individualizare, care se poate răsfrânge asupra participanților.

  error in personam: A premeditează să o ucidă pe X, dar, fiind întuneric, o ucide pe Y; A dorește să o ucidă pe X pentru a o moșteni, dar, fiind întuneric, îl ucide pe vecinul Y. În ambele cazuri se reține o singură infr. de omor calificat cu premeditare sau din interes material;

  - dacă discutăm despre o circumstanță reală (starea de graviditate, existența cruzimilor etc.), acestea trebuie să existe în realitatea obiectivă și cu privire la victima efectiv lezată. De aceea, dacă X dorește să o ucidă pe A (femeie însărcinată), dar, fiind întuneric, o ucide pe B (femeie care nu este însărcinată), nu se va reține omorul calificat asupra unei femei gravide. În schimb, dacă X dorește să o incendieze pe A, dar, fiind întuneric, o incediază pe B, se va reține omorul calificat prin cruzimi;

- *lit. a)*: răspunderea penală pentru această infracțiune nu poate fi agravată prin reținerea art. 77 lit. f) CP;
  - pe *teoria subiectivă* (susținută izolat), premeditare = stare de calm + timp;
  - pe *teoria obiectivă* (acceptată majoritar), premeditare = stare de calm + timp + acte de pregătire;
- *lit. b)*: folosul material constituie mobilul special al comiterii omorului (inclusiv în caz de premeditare); nu trebuie să fie exclusiv personal al autorului/participantului, putând fi și al unei terțe persoane; folosul material nu poate fi în niciun caz obținut în contextul săvârșirii omorului (de ex., nu se reține agravanta dacă fapta este comisă în scopul obținerii imediate a unui bun/sume de bani) și nici nu trebuie să fie și efectiv obținut;
  - ex.: omor comis pentru a obține o moștenire, pentru a se stinge o datorie, pentru a evita plata pensiei alimentare etc.;
- *lit. c)*: este suficient doar ca scopul să fie urmărit, nu și realizat;

  ☝ atenție la calitatea subiectului pasiv, deoarece o calitate specială poate muta discuția în sfera ultrajului (uciderea unui polițist) sau a ultrajului judiciar (uciderea unui procuror);

  - ex.: uciderea unui martor ocular sau a victimei unei infracțiuni, după momentul începerii urmăririi penale, pentru a împiedica audierea acestora;
- *lit. d)*: autorul infracțiunii înlesnite prin omor poate fi chiar făptuitorul (concurs cu conexitate etiologică) sau o terță persoană;
  - ex.: uciderea unei persoane pentru a sustrage bunuri de la aceasta (omor calificat în concurs cu tâlhăria); uciderea victimei unei infracțiuni de viol imediat după consumarea infracțiunii pentru ca aceasta să nu sesizeze autoritățile (viol în concurs cu omorul calificat);

- *lit. e)*: faptele de omor (tentativă/consumat, simplu/calificat, indiferent de forma de participație, inclusiv atunci când omorul este absorbit legal în altă infracțiune complexă – ultraj sau ultraj judiciar) pot fi concurente (nu este necesar ca pentru primul omor să se fi pronunțat o hotărâre definitivă de condamnare), însă este necesar să fi fost săvârșite în împrejurări diferite; nu se poate reține dacă antecedența constă doar într-o infracțiune praeterintenționată care a avut ca urmare moartea victimei, în determinarea sau înlesnirea sinuciderii, în uciderea la cererea victimei sau în uciderea nou-născutului (pruncuciderea);
  - *relația cu lit. f)*: criteriul de diferențiere este existența sau inexistența unității de împrejurare. Excepțional, se poate reține un omor calificat atât pe lit. e), cât și pe lit. f) – X o ucide pe A azi, iar mâine îi ucide pe B și C în aceeași unitate de împrejurare. Al doilea omor este calificat atât pe lit. f) (avem pluralitate de victime), cât și pe lit. e) (deoarece este un omor săvârșit după un alt omor);
- *lit. f)*: constituie o ipoteză de unitate legală de infracțiune, chiar dacă se reține o pluralitate de victime; dacă în urma acțiunii infracționale exercitate în scopul suprimării în aceeași împrejurare a vieții celor două victime una decedează, cealaltă supraviețuind, se va reține comiterea infr. de omor simplu/calificat, cu excepția lit. f), în concurs cu tentativa la omor simplu/calificat, cu excepția lit. f);
  - *condiții*: pluralitate de victime (cel puțin două persoane), chiar dacă nu toate decedează + unitate de împrejurare (spațiu + timp). Este irelevant dacă discutăm despre o singură acțiune sau o pluralitate de acțiuni;
- *lit. g)*: starea de graviditate este o circumstanță reală. Dacă autorul și-a dorit să ucidă o femeie însărcinată, dar în realitate aceasta nu era însărcinată, se va reține omorul simplu sau calificat (pe o altă circumstanță de calificare). Nu se va reține în concurs cu infr. de întrerupere a cursului sarcinii (art. 201 CP) asupra aceluiași subiect pasiv;
- *lit. h)*: cruzimile reprezintă o circumstanță reală (țin de modul de săvârșire a faptei). Pot să fie atât de natură fizică (înfometare, tăieturi repetate pe toată suprafața corpului etc.), cât și de natură psihică (torturarea familiei în prezența victimei);
  - *criterii*: suferințe inutile (pentru consumarea infracțiunii) + prelungite = ferocitate. Unele modalități implică *per se* un act de cruzime – incendierea victimei.

Atenție la diferențe!

- *lit. f)*
  - dacă mor toate victimele = un omor calificat consumat pe lit. f);
  - dacă nu moare nicio victimă = o tentativă de omor calificat pe lit. f);
  - dacă mor cel puțin două victime, indiferent de câte victime supraviețuiesc = un omor calificat consumat pe lit. f) (tentativele sunt absorbite în omorul calificat);
  - orice altă combinație în care nu mor cel puțin două victime = atâtea omoruri în concurs, câte victime sunt;
- *lit. h)*

  ☝ atenție în delimitarea cruzimilor de profanarea de cadavre – de ex., secționarea cadavrului pentru a ascunde fapta. Actele de cruzime trebuie să aibă loc înainte de decesul victimei sau înainte ca făptuitorul să fi cunoscut decesul victimei.

Jurisprudență

RIL: Actele de violență cu intenția de a ucide, săvârșite în aceeași împrejurare asupra a două persoane, dintre care una a decedat, constituie atât infracțiunea de omor – simplu sau calificat – comisă asupra unei singure persoane, cât și tentativa de omor, după caz, simplu, sau calificat, aflate în concurs. Agravanta prev. în art. 189 alin. (1) lit. f) CP actual (n.n.) nu este aplicabilă în cazul faptelor menționate *(dec. V/2006)*.

HP: În cazul săvârșirii unei noi infracțiuni de omor sau tentative la infracțiunea de omor, reabilitarea ori împlinirea termenului de reabilitare cu privire la persoana condamnată definitiv care a comis anterior o infracțiune de omor sau o tentativă la infracțiunea de omor nu împiedică reținerea elementului circumstanțial agravant prev. în art. 189 alin. (1) lit. e) CP *(dec. 17/2018)*.

Secvențe de practică judiciară

1. Omor comis cu premeditare. Este necesar să se constate că făptuitorul a luat hotărârea de a săvârși infracțiunea cu suficient timp înainte pentru a avea posibilitatea să reflecteze asupra împrejurărilor, locului și momentului de săvârșire a faptei și de a persista în această hotărâre. Totodată, mai este necesar ca în acest interval de timp să fi întreprins acțiuni specifice de pregătire în acest scop, cum ar fi: pândirea victimei, procurarea de mijloace sau strângerea de informații etc. *(CSJ, dec. 5155/2001, Probleme de drept... 1990-1992).*

Notă: această construcție se pliază pe teoria obiectivă a premeditării.

2. Omor comis din interes material. Autorul acționează cu convingerea că, săvârșind omorul, interesele sale materiale vor fi satisfăcute pe cale aparent legală ori că banii îi vor reveni de drept *(TS, dec. 1321/1977, CD).*

3. Omor comis pentru sustragerea de la tragerea la răspundere penală. Fapta având ca rezultat moartea polițistului victimă a fost săvârșită de inculpat în scopul sustragerii sale de la tragerea la răspundere penală pentru infracțiunea de conducere a vehiculului sub influența alcoolului. (...) existența scopului nu atribuie, în mod automat, intenției cu care inculpatul a săvârșit fapta ce a avut ca rezultat moartea polițistului victimă forma directă. Scopul la care se referă art. 189 alin. (1) lit. c) CP (sustragerea de la tragerea la răspundere penală) nu intră în conținutul constitutiv al infracțiunii de omor, în varianta tip, între ale cărei condiții de tipicitate, pe latură subiectivă, nu se află existența unui anume scop al săvârșirii faptei ce constituie elementul material al laturii sale obiective. Forma de vinovăție cu care este săvârșită fapta de ucidere a unei persoane se raportează exclusiv la acea faptă, în speță fiind reținută, pentru motivele anterior menționate, intenția indirectă (întrucât moartea polițistului victimă a constituit un rezultat prevăzut și acceptat, chiar dacă neurmărit, de către inculpat). Scopul analizat reprezintă doar un element circumstanțial agravant, care determină forma calificată a infracțiunii de omor, odată stabilită, în prealabil și în mod distinct, îndeplinirea condițiilor de tipicitate ale acesteia, atât pe latură obiectivă, cât și pe latură subiectivă *(CAB, dec. 1770/2017, Iugan).*

Notă: precizăm faptul că, în măsura în care făptuitorul cunoaște calitatea specială a subiectului pasiv, se va reține infr. de ultraj, care va absorbi infr. de omor calificat.

4. Omor comis pentru a înlesni sau a ascunde săvârșirea altei infracțiuni. ***i)*** Intenția inculpatului a fost aceea de a ucide victima, iar intenția sustragerii bunurilor a intervenit ulterior, astfel că urmează a fi reținute o infracțiune contra vieții de omor și o infracțiune contra patrimoniului de furt calificat *(ICCJ, dec. 1624/2014, scj.ro).*

ii) Inculpatul a comis infracțiunile de lipsire de libertate în mod ilegal [art. 205 alin. (1), (2) și (3) lit. b) CP, viol [art. 218 alin. (1) și (3) lit. c) CP] și omor calificat [art. 188-189 alin. (1) lit. d) CP] în condițiile în care a răpit-o, de la domiciliul în care locuia împreună cu bunica sa, pe minoră, în vârstă de 3 ani, și, după ce a dus-o într-o groapă pe un teren viran din apropierea șoselei de centură a orașului Giurgiu, inculpatul a violat-o pe minoră, prin penetrare vaginală și anală cu degetul și cu organul genital, iar pentru a înlesni comiterea violului, respectiv pentru a suprima plânsetul minorei ce ar fi condus la descoperirea sa, inculpatul i-a presat acesteia cu mâna căile respiratorii, cauzând în acest fel, în mod direct, decesul minorei *(CAB, dec. 180/2015, Iugan).*

iii) Fapta inculpatului de a demara în viteză și de a conduce cu viteză, în timp ce victima s-a prins cu mâna de stâlpul autoturismului de la unul dintre geamurile din față, în exterior, pentru a împiedica deplasarea autoturismului, determinând căderea și decesul victimei, în scopul de a ascunde săvârșirea infracțiunii de tâlhărie comise asupra unei alte persoane, constituie infracțiunea de omor deosebit de grav, fiind incidente dispozițiile art. 176 alin. (1) lit. d) din vechiul CP [n.n. – omor calificat prev. de art. 189 alin. (1) lit. d) CP] *(ICCJ, dec. 839/2012, scj.ro).*

5. Omor comis asupra a două sau mai multor persoane. ***i)*** Nu este necesar ca fapta să fi fost săvârșită printr-o acțiune unică, ci este suficient să fi fost comisă în aceeași împrejurare chiar prin acțiuni diferite. (...) Tentativa de omor (calificat) asupra a două sau mai multor persoane se va reține când niciuna dintre victime nu a decedat *(TS, dec. îndrumare 4/1970, CD).*

ii) Tentativa de omor săvârșită asupra a două persoane constituie o unitate infracțională legală, faptele de agresiune fiind săvârșite asupra ambelor părți vătămate în aceleași împrejurări, într-o succesiune de momente apropiate în timp, aspect ce a condus la forma agravată a infracțiunii de tentativă de omor, nefiind incidente disp. privitoare la concursul de infracțiuni real sau ideal *(CAB, dec. 130/2017, sintact).*

6. Omor comis de către o persoană care a mai săvârșit un omor. Se reține atât în situația în care pentru primul omor infractorul a fost condamnat anterior printr-o hotărâre definitivă, cât și în cazul în care acesta este judecat deodată pentru toate omorurile săvârșite în împrejurări diferite. În ambele situații se vor aplica însă, după caz, disp. legale privitoare la starea de recidivă sau la concursul de infracțiuni *(TS, dec. 4/1970, Repertoriu 1969-1975).*

7. Omor comis asupra unei femei gravide. Nu este necesar să se dovedească cunoașterea cu certitudine de către inculpat a faptului că victima era însărcinată, fiind suficient ca acesta să fi cunoscut această posibilitate. Or, din coroborarea probelor administrate în cauză, rezultă că inculpatul cunoștea posibilitatea ca victima să fi fost însărcinată, precum și faptul că era probabil ca el să fie tatăl copilului nenăscut *(CAB, dec. 175/2018, sintact).*

8. Omor comis prin cruzimi. Trebuie îndeplinite următoarele *condiții: a) ferocitatea sau sadismul făptuitorului*. Actele sadice de ucidere sunt acele acte care folosesc procedee cauzatoare de suferințe prelungite și de maximă intensitate, având ca rezultat, în afară de suprimarea vieții victimei, și chinuirea ei fizică sau morală; *b) provocarea unui sentiment de oroare*. Procedeele folosite de infractor pentru săvârșirea omorului trebuie să fie de natură să provoace și sentimentul de oroare sau groază, însoțit de reflecții asupra josniciei și neomeniei infractorului. Pentru încadrarea faptei în omor prin cruzimi nu interesează dacă cruzimile au condus, *eo ipso*, la moartea victimei ori dacă făptuitorul le-a utilizat numai pentru chinuirea victimei înainte de a o ucide. Ceea ce interesează este însă ca ele să fie comise anterior momentului consumativ al omorului *(ICCJ, dec. 2836/2013, scj.ro).*

capacitatea de a înțelege consecințele cererii

Art. 190. Uciderea la cererea victimei. Uciderea săvârșită la cererea explicită, serioasă, conștientă și repetată a victimei care suferea de o boală incurabilă sau de o infirmitate gravă atestată medical, cauzatoare de suferințe permanente și greu de suportat, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

Esențial

- subiectul activ nu este circumstanțiat, însă subiectul pasiv este calificat (persoană bolnavă sau infirmă). Inclusiv medicul poate răspunde penal (eutanasie activă);

  tot în considerarea cererii victimei
- poate fi comisă în coautorat și este posibilă orice formă de participație;
- boala incurabilă sau infirmitatea gravă (care poate fi considerată situație premisă a infracțiunii) trebuie atestată medical;
- se va reține omorul dacă nu sunt întrunite condițiile cumulative cu privire la cererea de suprimare a vieții ori dacă nu există o astfel de cerere;

- cererea poate fi adresată direct făptuitorului ori poate ajunge la cunoștința acestuia (și) prin intermediari;
- nu este necesar ca intenția să fie repentină; mobilul acțiunii este compasiunea (făptuitorul urmărind să pună capăt unei suferințe intense a victimei);
- consimțământul victimei este relevant pentru identificarea situației premisă (existența unor solicitări conștiente din partea victimei), fără ca acesta să producă efectele unei cauze justificative în caz de deces;
- NU ~~în ipoteza producerii unui rezultat mai puțin grav, poate opera consimțământul sub forma unei cauze justificative~~; rezultatul mai puțin grav = tentativă neincriminată la această infr.
- se poate reține și în caz de *error in personam* sau de *aberratio ictus;*
- nu are variante agravate, fiind reglementată numai în forma de bază;
- răspunderea penală este prescriptibilă;
- pentru această acuzație se poate dispune atât renunțarea la urmărirea penală, cât și renunțarea la aplicarea pedepsei;
- nu este sancționată tentativa.

Art. 191. Determinarea sau înlesnirea sinuciderii. (1) Fapta de a determina sau înlesni sinuciderea unei persoane, dacă sinuciderea a avut loc, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 7 ani.

(2) Când fapta prevăzută în alin. (1) s-a săvârșit față de un minor cu vârsta cuprinsă între 13 și 18 ani sau față de o persoană cu discernământ diminuat, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 10 ani.

(3) Determinarea sau înlesnirea sinuciderii, săvârșită față de un minor care nu a împlinit vârsta de 13 ani sau față de o persoană care nu a putut să-și dea seama de consecințele acțiunilor sau inacțiunilor sale ori nu putea să le controleze, dacă sinuciderea a avut loc, se pedepsește cu închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(4) Dacă actele de determinare sau înlesnire prevăzute în alin. (1)-(3) au fost urmate de o încercare de sinucidere, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate.

Esențial

- participația penală este posibilă în toate formele;
- suprimarea vieții este realizată voluntar numai de sinucigaș, care nu devine astfel subiect activ al infr.;
- dacă o persoană este constrânsă în orice mod să se sinucidă, se va reține omorul;

- *alin. (1)*: se consumă în momentul sinuciderii, iar nu la momentul determinării victimei ori atunci când i s-a oferit ajutorul;
- pentru reținerea variantelor agravate prev. la alin. (2) și (3) trebuie ca autorul să cunoască starea de minoritate sau de vulnerabilitate psihică a victimei, iar sinuciderea să aibă loc;
- infracțiunea se reține în formă atenuată dacă actul de înlesnire sau determinare a fost urmat de o încercare de sinucidere (victima nu a decedat). În acest caz se reține o infracțiune consumată;
- tentativa nu se pedepsește;
- fapta nu este tipică dacă se comite din culpă.

Secvențe de practică judiciară

Constrângerea sinucigașului. Sechestrarea unei persoane timp de mai multe zile, supunerea ei la repetate violențe și cauzarea de leziuni cu potențial de șoc și de primejduire a vieții victimei, continuarea violențelor și după ce aceasta amenință că se va sinucide, cu urmarea că victima s-a aruncat pe fereastră de la etajul 6 al imobilului, decedând, constituie infracțiunea de omor, iar nu aceea de determinare a sinuciderii *(CSJ, dec. 811/2002, legalis.ro).*

Art. 192. Uciderea din culpă. (1) Uciderea din culpă a unei persoane se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

absoarbe neglijența în serviciu

(2) Uciderea din culpă ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii ori pentru efectuarea unei anumite activități se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani. Când încălcarea dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere constituie prin ea însăși o infracțiune se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(3) Dacă prin fapta săvârșită s-a cauzat moartea a două sau mai multor persoane, limitele speciale ale pedepsei prevăzute în alin. (1) și alin. (2) se majorează cu jumătate.

Esențial

- este posibilă atât participația proprie, cât și cea improprie;
- pluralitatea de victime poate atrage reținerea variantei agravate – autorul accidentează mortal pe trecerea de pietoni două persoane;
- culpa concurentă a victimei nu înlătură răspunderea penală, dar se poate răsfrânge asupra modului de soluționare a laturii civile ori a individualizării judiciare a pedepsei;

- trebuie să existe un raport de cauzalitate între acțiunea sau omisiunea autorului și producerea rezultatului (decesul). Uciderea din culpă este incompatibilă cu comisiunea prin omisiune (unde trebuie identificată o intenție);
- fiind o infracțiune din culpă, nu poate fi comisă în formă continuată (unde este necesară o unitate de rezoluție infracțională compatibilă doar cu intenția);
- poate avea caracter progresiv (un accident de circulație conduce în timp la unele complicații medicale ce rezultă în decesul victimei);
- răspunderea penală este prescriptibilă.

Atenție la diferențe!

- **raportul cu omorul comis cu intenție eventuală:** la omorul cu intenție eventuală discutăm despre o indiferență a autorului, acesta bazându-se pe hazard că rezultatul (decesul) nu se va produce;
- **raportul cu LVCM:** la LVCM avem intenție + culpă = praeterintenție. La uciderea din culpă trebuie să discutăm în mod exclusiv despre o culpă cu sau fără prevedere.

Jurisprudență

CCR: Varianta agravată prev. de art. 192 alin. (2) teza I CP. Necesită îndeplinirea următoarelor *cerințe cumulative*: fapta să fie comisă cu ocazia exercitării unei profesii sau meserii ori a efectuării unei anumite activități; să existe dispoziții legale sau măsuri de prevedere pentru exercițiul respectivei profesii sau meserii ori pentru efectuarea respectivei activități, fapta să fie urmarea nerespectării acelor dispoziții legale sau măsuri de prevedere. Prin instituirea acestei agravante, legiuitorul a urmărit să determine la prudență pe cei care exercită profesii sau meserii ori desfășoară anumite activități pentru care există dispoziții legale sau măsuri de prevedere tocmai în considerarea faptului că orice neatenție în exercitarea, respectiv efectuarea acestora poate avea consecințe grave, constând chiar în pierderea vieții uneia sau a mai multor persoane. În considerarea unor asemenea atitudini de lipsă de atenție față de viața celor din jur, legiuitorul – preocupat să ocrotească viața persoanei – obligă pe destinatarii textului de lege criticat să manifeste atenție, chibzuință în relațiile sociale ori de câte ori efectuează activități care ar putea provoca moartea unei persoane. Sintagma „unei anumite activități" se referă, așadar, la acele activități pentru a căror desfășurare există dispoziții legale sau măsuri de prevedere tocmai în considerarea faptului că orice neatenție în efectuarea acestora poate avea consecințe grave, constând chiar în pierderea vieții uneia sau a mai multor persoane. (...) uciderea din culpă în modalitatea agravată prev. de art. 192 alin. (2) teza I CP este mai des întâlnită în domeniul circulației pe drumurile publice, în cel medical și în cel al construcțiilor *(dec. 772/2016).*

Secvențe de practică judiciară

1. Culpa fără prevedere. Fapta inculpatei este caracterizată prin vinovăția sub forma culpei fără prevedere, neglijenței, inculpata neprevăzând rezultatul periculos al faptei sale, deși trebuia și putea să îl prevadă. Astfel, inculpata nu a prevăzut că prin nesupravegherea efectivă și permanentă a copiilor se putea produce moartea sau vătămarea corporală a nou-născuților. Inculpata trebuia și putea să prevadă urmările faptelor sale, concluzie desprinsă din faptul că, folosind criteriul obiectiv, o asistentă medicală, normală și prudentă, cu aceeași experiență profesională a inculpatei, cunoscând obligațiile pe care le avea, putea anticipa faptul că, prin părăsirea nejustificată a salonului, în lipsa sa se putea produce un incident pe care nu l-ar mai fi putut împiedica sau orice alt eveniment pe care, dacă ar fi stat în salon, l-ar fi putut împiedica sau măcar ar fi putut limita efectele acestuia *(CAB, dec. 537/2015, sintact).*

2. Culpă sau praeterintenție. În situația când inculpatul, acționând cu intenția de a produce suferințe fizice unei persoane, din neprevedere sau ușurință, cauzează moartea acesteia, fapta sa constituie infracțiunea de vătămări cauzatoare de moarte, iar nu aceea de ucidere din culpă. În acest din urmă caz, întreaga poziție subiectivă a inculpatului se caracterizează prin culpă, iar nu prin intenție în ceea ce privește acțiunea agresivă și prin culpă în raport cu rezultatul produs, decesul victimei *(CSJ, dec. 2097/1991, legalis).*

3. Absorbția neglijenței în serviciu în varianta agravată a uciderii din culpă. Varianta agravată a infracțiunii de ucidere din culpă prev. în art. 192 alin. (2) CP constă într-o acțiune ce cuprinde în ea însăși și trăsăturile distinctive ale infracțiunii prev. la art. 298 alin. (1) CP, astfel că într-un atare caz, în raport cu modalitatea concretă în care a fost comisă, cea de-a doua infracțiune își pierde autonomia proprie de faptă penală, fiind absorbită, în întregime, sub forma de circumstanță agravantă în conținutul infracțiunii de ucidere din culpă, devenind componentă a unei singure infracțiuni, complexe. În această privință este de observat că uciderea din culpă a unei persoane, săvârșită de un profesionist ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere pentru exercițiul profesiei, prezintă un pericol social propriu, astfel că legiuitorul a înțeles să stabilească faptul că toate aceste acte, obiectiv strâns legate, constituie elementele constitutive ale unei singure infracțiuni. Voința expresă a legiuitorului a fost aceea de a crea din două infracțiuni autonome o singură entitate infracțională, distinctă, și de a stabili pentru săvârșirea ei o pedeapsă care să exprime pericolul social propriu al unui atare ansamblu infracțional, considerat ca unitate complexă, care nu ar putea să se afle în concurs cu una dintre părțile sale componente. Mai mult, voința legiuitorului nu poate fi interpretată în sensul ca aceeași împrejurare –nerespectarea dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii – să determine două agravări ale pedepsei, o dată ca circumstanță agravantă, prev. la art. 192 alin. (2) CP, iar a doua oară ca infracțiune distinctă, prev. la art. 298 alin. (1) CP, în concurs cu infracțiunea de ucidere din culpă *(CAB, dec. 1383/2015, rolii).*

Capitolul II. Infracțiuni contra integrității corporale sau sănătății

Observații generale

- infracțiunile din acest capitol pot fi comise prin acte comisive sau omisive și au ca obiect material corpul persoanei în viață;
- de regulă, nici sub. activ și nici cel pasiv nu este calificat; excepție fac infr. de rele tratamente aplicate minorului (atât în privința subiectului activ, cât și a celui pasiv) și infr. de vătămare corporală comisă față de o femeie gravidă (în privința subiectului pasiv); participația penală este posibilă în toate formele: coautorat, instigare sau complicitate;
- sunt infr. de rezultat, cu excepția relelor tratamente aplicate minorului, care este o infr. de pericol concret;
- infracțiunile de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte și de încăierare sunt singurele din acest capitol care au ca urmare moartea persoanei;
- de regulă, legătura de cauzalitate trebuie dovedită; excepție face forma de bază a infr. de loviri sau alte violențe atunci când fapta este comisă prin loviri (nu și prin alte violențe), când legătura de cauzalitate rezultă *ex re*;
- la majoritatea infr. intenționate, tentativa, deși posibilă, nu se pedepsește, excepție făcând varianta agravată a vătămării corporale prev. de art. 194 alin. (2) CP.

Art. 193. Lovirea sau alte violențe. (1) Lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) Fapta prin care se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani sau cu amendă.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Esențial

- trebuie evaluată calitatea autorului, care ar putea conduce la reținerea altei infracțiuni (de ex., purtare abuzivă dacă autorul comite fapta în exercitarea atribuțiilor de serviciu);

- o anume calitate a victimei poate atrage o altă încadrare juridică: judecător, procuror, avocat (sau un membru de familie al acestora) – ultraj judiciar (art. 279 CP); fcțn. public care îndeplinește o funcție care implică exercițiul autorității de stat (polițist, jandarm, pădurar etc.) – ultraj (art. 257 CP); membru de familie (inclusiv concubinii) – violență în familie [art. 199 alin. (1) CP]; poate îmbrăca atât forma unității naturale de infr. (când sunt aplicate multiple lovituri în aceeași împrejurare în cadrul unei acțiuni unice), cât și pe cea a unității legale (infr. continuată);
- în forma de bază, este necesar ca suferințele fizice să nu implice zile de îngrijiri medicale;
    - la loviri (cu pumnul, palma, piciorul, obiecte contondente etc.), suferința fizică se prezumă (nu trebuie dovedită);
    - la orice alte acțiuni violente (zgâriat, împins, tras de haine ori de păr, administrarea unor substanțe, sperietură etc.), suferința fizică trebuie să fie dovedită;
- la forma agravată trebuie să discutăm despre cel puțin o zi de îngrijire medicală și cel mult 90 de zile (altfel este vătămare corporală). Nu orice echimoză (vânătaie) sau excoriație (zgârietură) necesită zile de îngrijiri medicale;
- numărul de zile de îngrijiri medicale se evaluează de medicul legist și nu este întotdeauna egal cu numărul zilelor de spitalizare sau al celor de concediu medical. Zilele de îngrijiri medicale nu necesită întotdeauna spitalizare;
    - existența a mai mult de 90 de zile de îngrijiri medicale, infirmitatea, sluțirea (prejudiciu estetic grav și permanent), avortul ori punerea în pericol a vieții (cu praeterintenție) mută analiza în sfera infr. de vătămare corporală (art. 194 CP);
- consimțământul victimei dat în condițiile art. 22 CP are natura unei cauze justificative;
- *aberratio ictus* sau *error in personam* nu înlătură răspunderea penală;
- forma de bază se comite numai cu intenție (directă sau indirectă), în vreme ce varianta agravată se comite și cu praeterintenție (autorul aplică o palmă, victima cade și își rupe mâna);
- acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu în condițiile art. 157 alin. (4) și (5) CP sau art. 199 alin. (2) CP (violența în familie);
    - în cazul violenței în familie, doar retragerea plângerii prealabile înlătură răspunderea penală;
    - dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, împăcarea nu înlătură răspunderea penală;

- **raportul cu alte infracțiuni**: infr. poate fi absorbită în infracțiuni precum cea de omor, LVCM, vătămare corporală, întreruperea cursului sarcinii, șantaj (cu constrângere fizică), viol, tâlhărie etc.

Secvențe de practică judiciară

Intenția de a vătăma integritatea corporală. Fapta inculpatului de a aplica persoanei vătămate o lovitură cu coada de lemn a unui topor, în zona umărului drept, iar după ce aceasta a căzut, de a-i mai aplica lovituri cu pumnii, cauzându-i astfel leziuni ce au necesitat pentru vindecare un număr de 3-4 zile de îngrijiri medicale, fără ca viața persoanei vătămate să fie pusă în pericol, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de lovire sau alte violențe prev. de art. 193 alin. (2) CP, și nu pe cele ale tentativei la infracțiunea de omor, întrucât acțiunea inculpatului nu a vizat zone a căror vătămare ar conduce la deces. Totodată, în condițiile în care certificatul medico-legal constată existența unor excoriații și echimoze, iar la nivelul umărului drept nu s-au observat leziuni osoase posttraumatice, nu se poate susține că prin loviturile aplicate inculpatul a urmărit uciderea victimei, acțiunea de lovire nefiind de mare intensitate sau de durată și nici nu a avut ca rezultat aducerea victimei în stare de inconștiență sau neputință de a se ridica *(CA Suceava, dec. 509/2015, sintact).*

Art. 194. Vătămarea corporală. (1) Fapta prevăzută în art. 193, care a cauzat vreuna dintre următoarele consecințe:

a) o infirmitate; = handicap fizic/psihic ; caracter ireversibil

b) leziuni traumatice sau afectarea sănătății unei persoane, care au necesitat, pentru vindecare, mai mult de 90 de zile de îngrijiri medicale;

c) un prejudiciu estetic grav și permanent;

d) avortul;

e) punerea în primejdie a vieții persoanei,

se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Când fapta a fost săvârșită în scopul producerii uneia dintre consecințele prevăzute în alin. (1) lit. a), lit. b) și lit. c), pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani.

(3) Tentativa la infracțiunea prevăzută în alin. (2) se pedepsește.

Esențial

- o anume calitate a victimei poate atrage o altă încadrare juridică:
    - judecător, procuror, avocat (sau un membru de familie al acestora) – ultraj judiciar (art. 279 CP);

  - fcțn. public care îndeplinește o funcție care implică exercițiul autorității de stat (polițist, jandarm, pădurar etc.) – ultraj (art. 257 CP);
  - membru de familie (inclusiv concubinii) – violență în familie [art. 199 alin. (1) CP];
- poate îmbrăca atât forma unității naturale de infracțiune (când sunt aplicate multiple lovituri în aceeași împrejurare în cadrul unei acțiuni unice), cât și pe cea a unității legale (infr. continuată);
- numărul de zile de îngrijiri medicale se evaluează de medicul legist și nu este întotdeauna egal cu numărul zilelor de spitalizare sau al celor de concediu medical;
- *lit. a)*: infirmitatea are caracter permanent și constă într-un *handicap fizic* (pierderea ori diminuarea auzului, orbire etc.) sau *psihic*, care poate apărea imediat sau după o perioadă de timp, pierderea unui organ etc.;
  - un transplant de organe nu înlătură infirmitatea. În schimb, o intervenție chirurgicală pentru înlăturarea infirmității poate înlătura reținerea acestei urmări[1];
- prejudiciul estetic grav și permanent (sluțire) trebuie să fie ireversibil și de o anumită gravitate; determinarea se face în concret;
  - *criterii*: caracter permanent (ireversibil) + gravitate (*in concreto*)[2];
- avortul implică un rezultat care are la bază o praeterintenție (intenție pe acțiunea violentă și culpă în ceea ce privește avortul). Dacă autorul acționează cu intenția de a cauza avortul, se va reține întreruperea cursului sarcinii (art. 201 CP);
- punerea în primejdie a vieții implică un risc (pericol concret) în ceea ce privește decesul și implică o praeterintenție. Dacă decesul se produce, se va reține LVCM. Dacă autorul acționează cu intenție raportat la acest rezultat mai grav, se va reține o tentativă de omor;
- consimțământul victimei, chiar dat în condițiile art. 22 CP, nu are de regulă natura unei cauze justificative;
- *aberratio ictus* sau *error in personam* nu înlătură răspunderea penală;
- forma de bază se comite cu *intenție indirectă sau praeterintenție* [art. 194 alin. (1) lit. a)-c) CP], respectiv *praeterintenție* [art. 194 alin. (1) lit. d) și e) CP], în vreme ce varianta agravată se comite numai cu intenție directă („în scopul");

---

[1] În doctrină se mai susține însă faptul că infirmitatea trebuie să fie ireversibilă dpdv natural.

[2] În doctrină se mai susține însă faptul că prejudiciul estetic trebuie să fie ireversibil dpdv medical.

- este absorbită în infr. de omor, ucidere la cererea victimei, LVCM, tâlhărie, ultraj și ultraj judiciar;
- tentativa se pedepsește doar dacă se acționează cu scopul de o produce una dintre urmările prev. la lit. a)-c). Dacă autorul nu acționează cu acest scop special, analiza se mută în sfera infr. de loviri sau alte violențe.

Jurisprudență

CCR: **Prejudiciu estetic grav și permanent.** Ipoteza vizată de legiuitor în art. 194 alin. (1) lit. c) CP nu se încadrează în prejudiciul estetic temporar ce se remediază de la sine, pe cale naturală, și nici în ipoteza în care ascunderea unui astfel de prejudiciu estetic se realizează printr-o proteză, întrucât nu echivalează întotdeauna cu înlăturarea acestuia. În acest sens, leziunile care au produs o dizarmonie la nivelul feței care nu poate fi ștearsă printr-o intervenție chirurgicală, putându-se numai ameliora aspectul cicatricilor, constituie un prejudiciu estetic grav și permanent. *Caracterul de permanență a prejudiciului estetic* presupune o consecință posttraumatică care nu este susceptibilă de refacere, în sensul că, nici pe cale naturală, nici ca urmare a vreunei intervenții medico-chirurgicale, nu se va mai putea obține remedierea. Astfel, tăierea părului și raderea sprâncenelor nu constituie sluțire, deoarece acestea sunt supuse procesului de regenerare. Cât privește *gravitatea prejudiciului estetic*, aceasta constă în schimbarea înfățișării normale a unei persoane într-una neplăcută, respingătoare, într-o desfigurare (schimbarea aspectului feței), în deformare (schimbarea formei corpului) sau în mutilare (desprinderea unei părți din corp) *(dec. 703/2016)*.

Secvențe de practică judiciară

1. Punerea în primejdie a vieții. Această urmare imediată este definită drept o activitate a făptuitorului ce determină leziuni inițiale grave sau mai puțin grave, dar la care există pericolul să apară complicații și care fără tratament medical creează posibilitatea reală ca victima să înceteze din viață. Această expresie prezintă două accepțiuni: a) una *juridică*, ce constă în crearea unui pericol iminent pentru viața persoanei, prin punerea în executare a unei acțiuni apte de a produce suprimarea vieții acesteia și caracterizate de intenția specifică de omor, care să demonstreze, prin natura lor și împrejurările de săvârșire, că infractorul a avut intenția de a ucide, nu intenția generală de vătămare a integrității corporale sau a sănătății victimei; b) alta *medico-legală*, constând în crearea unui pericol iminent pentru viața persoanei, generat de natura și gravitatea vătămărilor produse prin fapta comisă, pericol ce poate fi imediat, tardiv sau potențial, important fiind ca leziunea să determine moartea, indiferent de modul de îndepărtare a lui (prin tratament medical sau reactivitate organică crescută) *(CAB, dec. 1579/2014, sintact)*.

2. Prejudiciu estetic grav și permanent. Posibilitatea înlăturării dizarmoniei printr-o intervenție chirugicală. Refuzul persoanei vătămate de a efectua intervenția chirurgicală. Luând în considerare și noua expertiză administrată în cursul cercetării judecătorești, instanța constată că niciun act medico-legal de la dosarul cauzei nu reține că leziunile

persoanei vătămate ar putea fi calificate ca un prejudiciu estetic grav și permanent. Singurul medic legist care a arătat inițial că dizarmonia estetică trebuie reevaluată a concluzionat în cuprinsul suplimentului că leziunile nu se încadrează în noțiunea legală.

Referitor la *caracterul permanent al prejudiciului*, instanța reține din decizia invocată de către partea civilă și în acord cu practica judiciară în materie că, în situația în care prejudiciul estetic poate fi înlăturat printr-o intervenție chirurgicală, atunci acesta nu poate fi considerat ca fiind permanent. Existența riscurilor operatorii constituie o constantă a intervențiilor chirurgicale și nu poate modifica concluzia instanței sub acest aspect.

În egală măsură, persoana vătămată nu are nicio obligație de a urma tratamentul chirurgical indicat, însă principiul legalității incriminării nu permite ca încadrarea într-o variantă agravată să depindă exclusiv de voința victimei. Altfel spus, dreptul persoanei vătămate de a refuza un tratament medical cu privire la care medicii de specialitate au apreciat că ar înlătura dizarmonia estetică nu atrage constatarea caracterului permanent al prejudiciului estetic.

În ceea ce privește *caracterul grav*, instanța reține că persoana vătămată nu s-a prezentat în fața instanței pentru a fi constatată în mod nemijlocit existența unei dizarmonii estetice. Prin urmare, instanța va avea în vedere numai planșele foto depuse la dosarul cauzei pentru a aprecia caracterul grav.

Instanța reține că, potrivit considerentelor deciziei nr. II/2002 a ICCJ, Secțiile Unite, din perspectiva sluțirii, aceasta trebuie raportată nu numai la semnificația curentă a acestei noțiuni, adică mutilare, schilodire, desfigurare, cu consecința creării aspectului hidos, pocit, respingător, ci și ținându-se seama de echivalența ce se poate da noțiunii respective cu celelalte urmări grave la care se referă textul de lege menționat. Deși pronunțată sub imperiul Codului penal anterior, instanța reține că hotărârea își păstrează aplicabilitatea și sub Codul penal din 2009, având în vedere că prejudiciul estetic prev. de art. 194 alin. (1) lit. c) CP este prevăzut în cadrul aceleiași infracțiuni și cu același limite de pedeapsă cu faptele care au produs leziuni care au cauzat infirmitate, avortul sau punerea în primejdie a vieții persoanei.

Din observarea nemijlocită a planșelor foto amintite, instanța reține că dizarmonia estetică este minimă și greu observabilă, aceasta fiind evidențiată numai la momentul în care se are în vedere fotografia în plan apropiat. În cazul celorlalte fotografii instanța constată că nu se poate observa o dizarmonie estetică.

Instanța constată că în mod corect a fost reținut în raportul de nouă expertiză medico-legală că deficitul estetic este unul minor, care nu se încadrează în noțiunea de „prejudiciu estetic grav și permanent”, deoarece nu este modificat în mod evident aspectul estetic al persoanei vătămate. Totodată, instanța va reține că leziunile traumatice au necesitat 35-40 zile de îngrijire medicală *(JS 6, sent. 574/2018, nepublicată).*

> **Art. 195. Lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte.** Dacă vreuna dintre faptele prevăzute în art. 193 și art. 194 a avut ca urmare moartea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 6 la 12 ani.

Esențial

- este o infr. progresivă care se comite numai cu praeterintenție;
- nu este posibilă tentativa;
- aplicarea legii penale mai favorabile se realizează în raport cu data acțiunii/inacțiunii, nu în funcție de data producerii morții.

Secvențe de practică judiciară

Distincția de omor. ***i)*** Există infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, și nu cea de omor, atunci când inculpatul a produs victimei numeroase leziuni care – deși au avut drept rezultat moartea – nu prezentau gravitate și, de altfel, nici mijloacele folosite nu erau apte să producă moartea, care s-a datorat unor maladii grave preexistente (*TS, dec. 4/1980, Repertoriu 1976-1980).*

ii) Inculpații, prin modul de acțiune, au urmărit producerea unor leziuni traumatice victimei. Astfel, aceștia au aplicat victimei numeroase lovituri cu pumnii și picioarele, pe întreaga suprafață corporală, însă mijloacele folosite (pumnii și picioarele), durata loviturilor (circa 40 secunde, necontestată de vreo parte din prezenta cauză), intensitatea loviturilor și urmările care s-ar fi putut produce integrității corporale a victimei, dacă aceasta nu deceda, conduc, fără dubiu, la dovedirea faptului că inculpații nu au urmărit și nici măcar nu au prevăzut producerea unor leziuni victimei incompatibile cu viața. (…) victima, suferind de afecțiuni medicale preexistente și pe fondul stării evidente de ebrietate în care se găsea, în urma leziunilor traumatice ce i-au produs sângerări la nivelul feței, respectiv un traumatism cranio-facial cu disjuncție de sept nazal și rinoragie posterioară (hemoragie nazală), s-a înecat cu propriul sânge. În atare condiții, loviturile aplicate de către cei doi inculpați nu erau apte, prin ele însele, să provoace decesul acesteia, însă acest rezultat totuși s-a produs ca urmare a unui cumul de împrejurări (dezechilibrarea victimei și lovirea de asfalt, poziția în care a căzut victima, care a favorizat asfixia mecanică cu sânge, starea avansată de ebrietate în care aceasta se afla și care a împiedicat-o să reacționeze în momentul în care a survenit hemoragia nazală, afecțiunile medicale preexistente), iar inculpații nu au urmărit și nici nu au acceptat posibilitatea producerii morții victimei, ci au acționat cu intenția de a o vătăma corporal, însă rezultatul mai grav s-a produs ca urmare a culpei lor, întrucât trebuiau și puteau să prevadă că lovirea repetată a victimei cu pumnii și picioarele într-un interval de aproximativ 40 de secunde poate conduce, în anumite circumstanțe, la decesul acesteia *(CAB, dec. 453/2018, sintact).*

> **Art. 196. Vătămarea corporală din culpă.** (1) Fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.
>
> (2) Fapta prevăzută în art. 194 alin. (1) săvârșită din culpă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă.

persoanei vătămate ar putea fi calificate ca un prejudiciu estetic grav și permanent. Singurul medic legist care a arătat inițial că dizarmonia estetică trebuie reevaluată a concluzionat în cuprinsul suplimentului că leziunile nu se încadrează în noțiunea legală.

Referitor la *caracterul permanent al prejudiciului*, instanța reține din decizia invocată de către partea civilă și în acord cu practica judiciară în materie că, în situația în care prejudiciul estetic poate fi înlăturat printr-o intervenție chirurgicală, atunci acesta nu poate fi considerat ca fiind permanent. Existența riscurilor operatorii constituie o constantă a intervențiilor chirurgicale și nu poate modifica concluzia instanței sub acest aspect.

În egală măsură, persoana vătămată nu are nicio obligație de a urma tratamentul chirurgical indicat, însă principiul legalității incriminării nu permite ca încadrarea într-o variantă agravată să depindă exclusiv de voința victimei. Altfel spus, dreptul persoanei vătămate de a refuza un tratament medical cu privire la care medicii de specialitate au apreciat că ar înlătura dizarmonia estetică nu atrage constatarea caracterului permanent al prejudiciului estetic.

În ceea ce privește *caracterul grav*, instanța reține că persoana vătămată nu s-a prezentat în fața instanței pentru a fi constatată în mod nemijlocit existența unei dizarmonii estetice. Prin urmare, instanța va avea în vedere numai planșele foto depuse la dosarul cauzei pentru a aprecia caracterul grav.

Instanța reține că, potrivit considerentelor deciziei nr. II/2002 a ICCJ, Secțiile Unite, din perspectiva sluțirii, aceasta trebuie raportată nu numai la semnificația curentă a acestei noțiuni, adică mutilare, schilodire, desfigurare, cu consecința creării aspectului hidos, pocit, respingător, ci și ținându-se seama de echivalența ce se poate da noțiunii respective cu celelalte urmări grave la care se referă textul de lege menționat. Deși pronunțată sub imperiul Codului penal anterior, instanța reține că hotărârea își păstrează aplicabilitatea și sub Codul penal din 2009, având în vedere că prejudiciul estetic prev. de art. 194 alin. (1) lit. c) CP este prevăzut în cadrul aceleiași infracțiuni și cu același limite de pedeapsă cu faptele care au produs leziuni care au cauzat infirmitate, avortul sau punerea în primejdie a vieții persoanei.

Din observarea nemijlocită a planșelor foto amintite, instanța reține că dizarmonia estetică este minimă și greu observabilă, aceasta fiind evidențiată numai la momentul în care se are în vedere fotografia în plan apropiat. În cazul celorlalte fotografii instanța constată că nu se poate observa o dizarmonie estetică.

Instanța constată că în mod corect a fost reținut în raportul de nouă expertiză medico-legală că deficitul estetic este unul minor, care nu se încadrează în noțiunea de „prejudiciu estetic grav și permanent", deoarece nu este modificat în mod evident aspectul estetic al persoanei vătămate. Totodată, instanța va reține că leziunile traumatice au necesitat 35-40 zile de îngrijire medicală *(JS 6, sent. 574/2018, nepublicată)*.

Art. 195. Lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte. Dacă vreuna dintre faptele prevăzute în art. 193 și art. 194 a avut ca urmare moartea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 6 la 12 ani.

Esențial

- este o infr. progresivă care se comite numai cu praeterintenție;
- nu este posibilă tentativa;
- aplicarea legii penale mai favorabile se realizează în raport cu data acțiunii/inacțiunii, nu în funcție de data producerii morții.

Secvențe de practică judiciară

Distincția de omor. ***i)*** Există infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, și nu cea de omor, atunci când inculpatul a produs victimei numeroase leziuni care – deși au avut drept rezultat moartea – nu prezentau gravitate și, de altfel, nici mijloacele folosite nu erau apte să producă moartea, care s-a datorat unor maladii grave preexistente (*TS, dec. 4/1980, Repertoriu 1976-1980)*.

ii) Inculpații, prin modul de acțiune, au urmărit producerea unor leziuni traumatice victimei. Astfel, aceștia au aplicat victimei numeroase lovituri cu pumnii și picioarele, pe întreaga suprafață corporală, însă mijloacele folosite (pumnii și picioarele), durata loviturilor (circa 40 secunde, necontestată de vreo parte din prezenta cauză), intensitatea loviturilor și urmările care s-ar fi putut produce integrității corporale a victimei, dacă aceasta nu deceda, conduc, fără dubiu, la dovedirea faptului că inculpații nu au urmărit și nici măcar nu au prevăzut producerea unor leziuni victimei incompatibile cu viața. (…) victima, suferind de afecțiuni medicale preexistente și pe fondul stării evidente de ebrietate în care se găsea, în urma leziunilor traumatice ce i-au produs sângerări la nivelul feței, respectiv un traumatism cranio-facial cu disjuncție de sept nazal și rinoragie posterioară (hemoragie nazală), s-a înecat cu propriul sânge. În atare condiții, loviturile aplicate de către cei doi inculpați nu erau apte, prin ele însele, să provoace decesul acesteia, însă acest rezultat totuși s-a produs ca urmare a unui cumul de împrejurări (dezechilibrarea victimei și lovirea de asfalt, poziția în care a căzut victima, care a favorizat asfixia mecanică cu sânge, starea avansată de ebrietate în care aceasta se afla și care a împiedicat-o să reacționeze în momentul în care a survenit hemoragia nazală, afecțiunile medicale preexistente), iar inculpații nu au urmărit și nici nu au acceptat posibilitatea producerii morții victimei, ci au acționat cu intenția de a o vătăma corporal, însă rezultatul mai grav s-a produs ca urmare a culpei lor, întrucât trebuiau și puteau să prevadă că lovirea repetată a victimei cu pumnii și picioarele într-un interval de aproximativ 40 de secunde poate conduce, în anumite circumstanțe, la decesul acesteia *(CAB, dec. 453/2018, sintact)*.

Art. 196. Vătămarea corporală din culpă. (1) Fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Fapta prevăzută în art. 194 alin. (1) săvârșită din culpă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă.

persoanei vătămate ar putea fi calificate ca un prejudiciu estetic grav și permanent. Singurul medic legist care a arătat inițial că dizarmonia estetică trebuie reevaluată a concluzionat în cuprinsul suplimentului că leziunile nu se încadrează în noțiunea legală.

Referitor la *caracterul permanent al prejudiciului*, instanța reține din decizia invocată de către partea civilă și în acord cu practica judiciară în materie că, în situația în care prejudiciul estetic poate fi înlăturat printr-o intervenție chirurgicală, atunci acesta nu poate fi considerat ca fiind permanent. Existența riscurilor operatorii constituie o constantă a intervențiilor chirurgicale și nu poate modifica concluzia instanței sub acest aspect.

În egală măsură, persoana vătămată nu are nicio obligație de a urma tratamentul chirurgical indicat, însă principiul legalității incriminării nu permite ca încadrarea într-o variantă agravată să depindă exclusiv de voința victimei. Altfel spus, dreptul persoanei vătămate de a refuza un tratament medical cu privire la care medicii de specialitate au apreciat că ar înlătura dizarmonia estetică nu atrage constatarea caracterului permanent al prejudiciului estetic.

În ceea ce privește *caracterul grav*, instanța reține că persoana vătămată nu s-a prezentat în fața instanței pentru a fi constatată în mod nemijlocit existența unei dizarmonii estetice. Prin urmare, instanța va avea în vedere numai planșele foto depuse la dosarul cauzei pentru a aprecia caracterul grav.

Instanța reține că, potrivit considerentelor deciziei nr. II/2002 a ICCJ, Secțiile Unite, din perspectiva sluțirii, aceasta trebuie raportată nu numai la semnificația curentă a acestei noțiuni, adică mutilare, schilodire, desfigurare, cu consecința creării aspectului hidos, pocit, respingător, ci și ținându-se seama de echivalența ce se poate da noțiunii respective cu celelalte urmări grave la care se referă textul de lege menționat. Deși pronunțată sub imperiul Codului penal anterior, instanța reține că hotărârea își păstrează aplicabilitatea și sub Codul penal din 2009, având în vedere că prejudiciul estetic prev. de art. 194 alin. (1) lit. c) CP este prevăzut în cadrul aceleiași infracțiuni și cu același limite de pedeapsă cu faptele care au produs leziuni care au cauzat infirmitate, avortul sau punerea în primejdie a vieții persoanei.

Din observarea nemijlocită a planșelor foto amintite, instanța reține că dizarmonia estetică este minimă și greu observabilă, aceasta fiind evidențiată numai la momentul în care se are în vedere fotografia în plan apropiat. În cazul celorlalte fotografii instanța constată că nu se poate observa o dizarmonie estetică.

Instanța constată că în mod corect a fost reținut în raportul de nouă expertiză medico-legală că deficitul estetic este unul minor, care nu se încadrează în noțiunea de „prejudiciu estetic grav și permanent”, deoarece nu este modificat în mod evident aspectul estetic al persoanei vătămate. Totodată, instanța va reține că leziunile traumatice au necesitat 35-40 zile de îngrijire medicală *(JS 6, sent. 574/2018, nepublicată)*.

Art. 195. Lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte. Dacă vreuna dintre faptele prevăzute în art. 193 și art. 194 a avut ca urmare moartea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 6 la 12 ani.

Esențial

- este o infr. progresivă care se comite numai cu praeterintenție;
- nu este posibilă tentativa;
- aplicarea legii penale mai favorabile se realizează în raport cu data acțiunii/inacțiunii, nu în funcție de data producerii morții.

Secvențe de practică judiciară

Distincția de omor. ***i)*** Există infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, și nu cea de omor, atunci când inculpatul a produs victimei numeroase leziuni care – deși au avut drept rezultat moartea – nu prezentau gravitate și, de altfel, nici mijloacele folosite nu erau apte să producă moartea, care s-a datorat unor maladii grave preexistente (*TS, dec. 4/1980, Repertoriu 1976-1980)*.

ii) Inculpații, prin modul de acțiune, au urmărit producerea unor leziuni traumatice victimei. Astfel, aceștia au aplicat victimei numeroase lovituri cu pumnii și picioarele, pe întreaga suprafață corporală, însă mijloacele folosite (pumnii și picioarele), durata loviturilor (circa 40 secunde, necontestată de vreo parte din prezenta cauză), intensitatea loviturilor și urmările care s-ar fi putut produce integrității corporale a victimei, dacă aceasta nu deceda, conduc, fără dubiu, la dovedirea faptului că inculpații nu au urmărit și nici măcar nu au prevăzut producerea unor leziuni victimei incompatibile cu viața. (...) victima, suferind de afecțiuni medicale preexistente și pe fondul stării evidente de ebrietate în care se găsea, în urma leziunilor traumatice ce i-au produs sângerări la nivelul feței, respectiv un traumatism cranio-facial cu disjuncție de sept nazal și rinoragie posterioară (hemoragie nazală), s-a înecat cu propriul sânge. În atare condiții, loviturile aplicate de către cei doi inculpați nu erau apte, prin ele însele, să provoace decesul acesteia, însă acest rezultat totuși s-a produs ca urmare a unui cumul de împrejurări (dezechilibrarea victimei și lovirea de asfalt, poziția în care a căzut victima, care a favorizat asfixia mecanică cu sânge, starea avansată de ebrietate în care aceasta se afla și care a împiedicat-o să reacționeze în momentul în care a survenit hemoragia nazală, afecțiunile medicale preexistente), iar inculpații nu au urmărit și nici nu au acceptat posibilitatea producerii morții victimei, ci au acționat cu intenția de a o vătăma corporal, însă rezultatul mai grav s-a produs ca urmare a culpei lor, întrucât trebuiau și puteau să prevadă că lovirea repetată a victimei cu pumnii și picioarele într-un interval de aproximativ 40 de secunde poate conduce, în anumite circumstanțe, la decesul acesteia *(CAB, dec. 453/2018, sintact)*.

Art. 196. Vătămarea corporală din culpă. (1) Fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Fapta prevăzută în art. 194 alin. (1) săvârșită din culpă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă.

(3) Când fapta prevăzută în alin. (2) a fost săvârșită ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale sau a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii ori pentru efectuarea unei anumite activități, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda.

(4) Dacă urmările prevăzute în alin. (1)-(3) s-au produs față de două sau mai multe persoane, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

(5) Dacă nerespectarea dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere sau desfășurarea activității care a condus la comiterea faptelor prevăzute în alin. (1) și alin. (3) constituie prin ea însăși o infracțiune se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(6) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Esențial

- este posibilă atât participația proprie, cât și cea improprie;
- pluralitatea de victime poate atrage reținerea variantei agravate [art. 196 alin. (4) CP];
- culpa concurentă a victimei nu înlătură tipicitatea subiectivă a faptei;
- fiind o infracțiune din culpă, nu poate fi comisă în formă continuată (ce presupune existența unei rezoluții infr.);
- poate avea caracter progresiv;
- consimțământul victimei dat în condițiile art. 22 CP poate avea uneori natura unei cauze justificative;
- provocarea din culpă a unor suferințe fizice care nu necesită zile de îngrijiri medicale [urmarea de la art. 193 alin. (1) CP] nu constituie infracțiune;
- provocarea din culpă a unor suferințe ce necesită cel puțin o zi de îngrijire medicală și cel mult 90 de zile de îngrijiri medicale constituie infracțiune doar dacă ne aflăm în una dintre următoarele ipoteze:

  1. autorul s-a aflat sub influența băuturilor alcoolice;

  2. autorul s-a aflat sub influența unor substanțe psihoactive;

  3. vătămarea a fost cauzată în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune (de ex., conducerea unui vehicul fără permis);
- provocarea din culpă a uneia dintre urmările prev. la art. 194 alin. (1) lit. a)-e) CP constituie infracțiune indiferent dacă ne aflăm sau nu în una dintre ipotezele menționate *supra*.

Jurisprudență

HP: **1.** Existența infracțiunii de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 196 alin. (1) teza I CP cu referire la art. 193 alin. (2) CP nu este condiționată de o anumită limită a îmbibației alcoolice. (...) În ipoteza în care fapta prev. în art. 193 alin. (2) CP este săvârșită din culpă, prin conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge, suntem în prezența unui concurs de infracțiuni între infracțiunea de vătămare corporală din culpă prev. de art. 196 alin. (1) teza I CP și infracțiunea de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe prev. de art. 336 alin. (1) CP.

Fapta prev. în art. 193 alin. (2) CP săvârșită din culpă prin conducerea pe drumurile publice a unui vehicul de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de maximum 0,80 g/l alcool pur în sânge întrunește numai elementele constitutive ale infracțiunii prev. de art. 196 alin. (1) teza I CP. Astfel, săvârșirea faptei de vătămare corporală din culpă de către persoana care conduce pe drumurile publice un vehicul și are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge determină existența unui concurs de infracțiuni între vătămarea corporală din culpă și infracțiunea prev. în art. 336 alin. (1) CP, iar nu condiționarea existenței infracțiunii de vătămare corporală din culpă prev. în art. 196 alin. (1) teza I CP de o anumită limită a îmbibației alcoolice.

Sub aspect probator, cerința ca fapta prev. în art. 193 alin. (2) CP să fie săvârșită din culpă „de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice" poate fi dovedită prin orice mijloace de probă, iar constatarea existenței infracțiunii nu este condiționată de stabilirea exactă a îmbibației alcoolice, întrucât, cu excepția vătămărilor corporale produse prin accidentele de circulație ale conducătorilor de vehicule pe drumurile publice, legislația nu reglementează un mecanism obligatoriu de determinare a îmbibației de alcool în sânge sau a concentrației de alcool în aerul expirat în momentul imediat al comiterii faptei.

În cazul vătămărilor corporale produse prin accidentele de circulație ale conducătorilor de vehicule pe drumurile publice, îndeplinirea condiției ca fapta prev. în art. 193 alin. (2) CP să fie săvârșită din culpă „de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice" este stabilită în cadrul mecanismului de determinare a îmbibației de alcool în sânge sau a concentrației de alcool în aerul expirat reglementat în art. 88 din OUG nr. 195/2002 [și în art. 190 alin. (8) CPP], care permite determinarea exactă a îmbibației de alcool în sânge sau a concentrației de alcool în aerul expirat. În această ipoteză, condiția ca fapta prev. în art. 193 alin. (2) CP să fie săvârșită din culpă „de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice" poate fi dovedită prin alte mijloace de probă, numai dacă nu s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 88 din OUG nr. 195/2002 și ale art. 190 alin. (8) CPP *(dec. 8/2018)*.

2. Infracțiunea de vătămare corporală din culpă prev. de art. 184 alin. (2) teza I [fapta a avut vreuna dintre urmările prev. de art. 182 alin. (1)] și alin. (4) din Codul penal din 1969 în ipoteza în care fapta a produs o vătămare ce a necesitat între 11 și 90 de zile îngrijiri medicale și nu îndeplinește una dintre condițiile impuse de alin. (1) al art. 196 CP este dezincriminată începând cu data de 1 februarie 2014 *(dec. 4/2015)*.

Secvențe de practică judiciară

Accident rutier sub influența băuturilor alcoolice. Fapta săvârșită din culpă, de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice, constând într-un accident de circulație prin care se produc față de două persoane leziuni traumatice a căror gravitate este evaluată prin 1-2 zile de îngrijiri medicale, constituie infracțiunea de vătămare corporală din culpă și se încadrează în dispozițiile art. 196 alin. (1) și (4) CP. În acest caz, varianta agravată prevăzută în art. 196 alin. (3) CP nu este incidentă, întrucât această variantă agravată se raportează la disp. art. 196 alin. (2) CP și implică producerea consecințelor prev. în art. 194 alin. (1) CP, fiind inaplicabilă în ipoteza în care, față de două sau mai multe persoane, se produc exclusiv urmările prev. în art. 193 alin. (2) CP (*ICCJ, dec. 78/A/2018, scj.ro*).

Art. 197. Relele tratamente aplicate minorului. Punerea în primejdie gravă, prin măsuri sau tratamente de orice fel, a dezvoltării fizice, intelectuale sau morale a minorului, de către părinți sau de orice persoană în grija căreia se află minorul, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Esențial

- subiectul pasiv principal este statul, iar cel secundar minorul afectat de relele tratamente;
- între subiecți trebuie să existe (ca situație premisă) o relație părinte – copil sau orice raport în temeiul căruia autorul are în grijă minorul (de ex., asistent social, educator, tutore, rude etc.);
- acțiunile/inacțiunile (pedepse corporale, lipsire de libertate, privare de hrană, umilințe etc.) comise trebuie să aibă caracter de continuitate;
- este o infr. de pericol concret;
- nu este absorbită de violența în familie. Se poate reține în concurs cu alte infracțiuni contra persoanei (loviri sau alte violențe, lipsire de libertate etc.).

• pluralitate de sub. pasivi = concurs
• poate fi comisă în formă continuată

Jurisprudență

RIL: Infracțiunile de lovire sau alte violențe, vătămare corporală (*n.n.* – inclusiv cele absorbite în violența în familie) și lipsire de libertate în mod ilegal, după caz, se vor reține în concurs ideal cu infracțiunea de rele tratamente aplicate minorului, în cazul faptei părintelui sau persoanei căreia minorul i-a fost încredințat spre creștere și educare, care abuzează de autoritatea sa și, contrar intereselor minorului, exercită acte de violență sau lipsire de libertate împotriva acestuia, cu intenția de a-i produce suferințe, vătămări fizice sau morale și care au pus în primejdie gravă dezvoltarea fizică, intelectuală sau morală a minorului *(dec. 37/2008)*.

---

dacă se cunoaște, răsp. pt. våt. corporală în concurs cu încăierare în forma-tip iar ceilalți participanți doar pt. încăierare în forma tip

absoarbe art. 193 (1) și (2)

Art. 198. Încăierarea. (1) Participarea la o încăierare între mai multe persoane se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Dacă în cursul încăierării s-a cauzat o vătămare corporală uneia sau mai multor persoane și nu se cunoaște care dintre participanți a produs urmările, se aplică tuturor pedeapsa închisorii de la unu la 5 ani, cu excepția victimei, care răspunde potrivit alin. (1).

(3) Când prin fapta săvârșită în condițiile alin. (2) s-a cauzat moartea unei persoane, pedeapsa este închisoarea de la 6 la 12 ani, iar dacă s-a cauzat moartea a două sau mai multor persoane, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

(4) Nu se pedepsește cel care a fost prins în încăierare împotriva voinței sale sau care a încercat să-i despartă pe alții. → dacă încearcă să respingă un atac / să apere pe altul = legitimă apărare

Esențial

- subiect activ nemijlocit plural; caz de pluralitate naturală (nu constituită) de infractori; este absolut necesară existența a două tabere, de cel puțin două persoane;
- participația penală: doar complicitate și instigare; → instigarea / complicitatea pt. toți autorii = participație la o singură infr. de încăierare, nu concurs
- elementul material: participarea la o încăierare;
- variantele agravate se comit doar cu praeterintenție;
- nu se va reține cauza de nepedepsire [alin. (4)], ci legitima apărare, dacă intervenția în încăierare s-a realizat pentru a respinge un atac ori pentru a încerca apărarea unui terț, în condițiile art. 19 CP.

• agravanta de la art. 77 (1) lit. a) aplicabilă doar dacă există minim 2 complici concomitenți

Jurisprudență

CCR: **Încăierarea. Definiție și subiecți.** Infracțiunea de încăierare între mai multe persoane, denumită și „rix” (din limba latină, *rixa* – vrajbă), constă în ciocnirea violentă și spontană între mai multe persoane învrăjbite, desfășurată în îmbulzeală și cu o împletire de acțiuni de așa fel încât este greu de stabilit aportul fiecăreia dintre persoanele prinse în încăierare. Specificul acestei infracțiuni este dat de pluralitatea de subiecți activi, privită ca o pluralitate naturală, în absența căreia nu poate fi pusă în discuție infracțiunea de încăierare. Pluralitatea naturală poate fi însoțită de pluralitatea ocazională, astfel că participația penală sub forma instigării sau complicității la încăierare nu este exclusă. *Elementul material* al infracțiunii este reprezentat exclusiv printr-o acțiune, respectiv de participarea la o încăierare prin susținerea activă a uneia dintre tabere (care presupune cel puțin câte două persoane în fiecare tabără). Actele de violență (loviri, îmbrânciri, trântiri, ruperea hainelor etc.) sunt inerente faptei de încăierare și *urmarea imediată principală* în cazul variantei-tip este aceeași cu cea de la infracțiunea de lovire sau alte

Secvențe de practică judiciară

Accident rutier sub influența băuturilor alcoolice. Fapta săvârșită din culpă, de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice, constând într-un accident de circulație prin care se produc față de două persoane leziuni traumatice a căror gravitate este evaluată prin 1-2 zile de îngrijiri medicale, constituie infracțiunea de vătămare corporală din culpă și se încadrează în dispozițiile art. 196 alin. (1) și (4) CP. În acest caz, varianta agravată prevăzută în art. 196 alin. (3) CP nu este incidentă, întrucât această variantă agravată se raportează la disp. art. 196 alin. (2) CP și implică producerea consecințelor prev. în art. 194 alin. (1) CP, fiind inaplicabilă în ipoteza în care, față de două sau mai multe persoane, se produc exclusiv urmările prev. în art. 193 alin. (2) CP (*ICCJ, dec. 78/A/2018, scj.ro*).

Art. 197. Relele tratamente aplicate minorului. Punerea în primejdie gravă, prin măsuri sau tratamente de orice fel, a dezvoltării fizice, intelectuale sau morale a minorului, de către părinți sau de orice persoană în grija căreia se află minorul, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Esențial

- subiectul pasiv principal este statul, iar cel secundar minorul afectat de relele tratamente;
- între subiecți trebuie să existe (ca situație premisă) o relație părinte – copil sau orice raport în temeiul căruia autorul are în grijă minorul (de ex., asistent social, educator, tutore, rude etc.);
- acțiunile/inacțiunile (pedepse corporale, lipsire de libertate, privare de hrană, umilințe etc.) comise trebuie să aibă caracter de continuitate;
- este o infr. de pericol concret;
- nu este absorbită de violența în familie. Se poate reține în concurs cu alte infracțiuni contra persoanei (loviri sau alte violențe, lipsire de libertate etc.).

• pluralitate de sub. pasivi = concurs
• poate fi comisă în formă continuată

Jurisprudență

RIL: Infracțiunile de lovire sau alte violențe, vătămare corporală (*n.n.* – inclusiv cele absorbite în violența în familie) și lipsire de libertate în mod ilegal, după caz, se vor reține în concurs ideal cu infracțiunea de rele tratamente aplicate minorului, în cazul faptei părintelui sau persoanei căreia minorul i-a fost încredințat spre creștere și educare, care abuzează de autoritatea sa și, contrar intereselor minorului, exercită acte de violență sau lipsire de libertate împotriva acestuia, cu intenția de a-i produce suferințe, vătămări fizice sau morale și care au pus în primejdie gravă dezvoltarea fizică, intelectuală sau morală a minorului *(dec. 37/2008)*.

dacă se cunoaște, răsp. pt. văt. corporală în concurs cu încăierare în forma tip iar ceilalți participanți doar pt. încăierare în forma tip

absoarbe art. 193 (1) și (2)

Art. 198. Încăierarea. (1) Participarea la o încăierare între mai multe persoane se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Dacă în cursul încăierării s-a cauzat o vătămare corporală uneia sau mai multor persoane și nu se cunoaște care dintre participanți a produs urmările, se aplică tuturor pedeapsa închisorii de la unu la 5 ani, cu excepția victimei, care răspunde potrivit alin. (1).

(3) Când prin fapta săvârșită în condițiile alin. (2) s-a cauzat moartea unei persoane, pedeapsa este închisoarea de la 6 la 12 ani, iar dacă s-a cauzat moartea a două sau mai multor persoane, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

(4) Nu se pedepsește cel care a fost prins în încăierare împotriva voinței sale sau care a încercat să-i despartă pe alții. → dacă încearcă să respingă un atac / să apere pe altul = legitimă apărare

Esențial

- subiect activ nemijlocit plural; caz de pluralitate naturală (nu constituită) de infractori; este absolut necesară existența a două tabere, de cel puțin două persoane;
- participația penală: doar complicitate și instigare; → instigarea / complicitatea pt. toți autorii = participație la o singură infr. de încăierare, nu concurs
- elementul material: participarea la o încăierare;
- variantele agravate se comit doar cu praeterintenție;
- nu se va reține cauza de nepedepsire [alin. (4)], ci legitima apărare, dacă intervenția în încăierare s-a realizat pentru a respinge un atac ori pentru a încerca apărarea unui terț, în condițiile art. 19 CP.

• agravanta de la art. 77(1) lit. a) aplicabilă doar dacă există minim 2 complici concomitenți

Jurisprudență

CCR: **Încăierarea. Definiție și subiecți.** Infracțiunea de încăierare între mai multe persoane, denumită și „rix” (din limba latină, *rixa* – vrajbă), constă în ciocnirea violentă și spontană între mai multe persoane învrăjbite, desfășurată în îmbulzeală și cu o împletire de acțiuni de așa fel încât este greu de stabilit aportul fiecăreia dintre persoanele prinse în încăierare. Specificul acestei infracțiuni este dat de pluralitatea de subiecți activi, privită ca o pluralitate naturală, în absența căreia nu poate fi pusă în discuție infracțiunea de încăierare. Pluralitatea naturală poate fi însoțită de pluralitatea ocazională, astfel că participația penală sub forma instigării sau complicității la încăierare nu este exclusă. *Elementul material* al infracțiunii este reprezentat exclusiv printr-o acțiune, respectiv de participarea la o încăierare prin susținerea activă a uneia dintre tabere (care presupune cel puțin câte două persoane în fiecare tabără). Actele de violență (loviri, îmbrânciri, trântiri, ruperea hainelor etc.) sunt inerente faptei de încăierare și *urmarea imediată principală* în cazul variantei-tip este aceeași cu cea de la infracțiunea de lovire sau alte

violențe prev. de art. 193 CP, respectiv fie cauzarea de suferințe fizice, fie îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile. Rezultă că, în varianta-tip, încăierarea absoarbe infracțiunea de loviri sau alte violențe. Există și o *urmare devenită secundară* prin repoziționarea infracțiunii între cele contra persoanei, respectiv o stare de pericol pentru liniștea și ordinea publică. *Legătura de cauzalitate* are ca specific faptul că – în situația în care nu se cunoaște care dintre participanți a produs urmările – *se răsfrânge asupra tuturor celor ce participă la încăierare*, fără a fi necesară stabilirea unei corespondențe stricte între violențe și urmarea imediată principală. (...) Deși nu urmărește, de regulă, un astfel de rezultat, făptuitorul acceptă întotdeauna eventualitatea producerii acestuia, atitudine care rezultă din chiar participarea voluntară la încăierare. (...) În acest caz, pentru ca răspunderea penală a făptuitorului să poată fi stabilită în funcție de rezultatul mai grav, va trebui să se constate existența intenției în raport cu rezultatul mai ușor urmărit sau acceptat (*primum delictum*) și a culpei în raport cu rezultatul mai grav care s-a produs (*maius delictum*), de pildă, în cazul infracțiunii de loviri cauzatoare de moarte, deoarece *praeterintentia* (intenția depășită) implică o formă a culpei care se grefează pe intenție *(dec. 726/2018)*.

Secvențe de practică judiciară

Răspunderea penală în ipoteza în care nu se poate stabili autorul agresiunii în contextul încăierării. Nu s-a putut realiza o departajare clară a loviturilor aplicate de fiecare, nici nu s-a putut stabili în mod univoc exclusivitatea acestor lovituri în producerea tuturor leziunilor persoanelor vătămate și poziția subiectivă a autorilor lor (pentru a se reține în cazul vreunuia infracțiunea distinctă de tentativă de omor, vătămare corporală, lovire sau alte violențe ori vătămare corporală din culpă, după caz), în condițiile în care persoanele vătămate însele au avut declarații contradictorii și confuze nu doar în privința naturii loviturilor primite de la fiecare inculpat, ci și în privința inculpatului care le-a produs. (...) A rezultat, în schimb, dincolo de orice echivoc, din cuprinsul acelorași declarații, faptul că a existat o încleștare generală între două tabere și că violențele lansate au avut un caracter colectiv, reciproc și greu de departajat, fiind vorba de acțiuni conjugate ale celor implicați, acțiuni care au produs rezultatele finale, respectiv lezarea integrității fizice atât a inculpaților, cât și a persoanelor vătămate, adică toate acele elemente care caracterizează infracțiunea de încăierare *(CA Oradea, dec. 650/2017, nepublicată)*.

Capitolul III. Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie

↓ circumstanță personală de individualizare

Observații generale

- acest capitol cuprinde două infracțiuni; prima reprezintă o incriminare agravată a unora dintre infracțiunile anterioare (comise cu intenție sau

praeterintenție) în considerarea relației dintre autor și subiectul pasiv; cea de-a doua constituie o incriminare atenuată a acelorași infracțiuni, comise de mama aflată într-o stare de tulburare psihică;

- în cazul ambelor infracțiuni sunt vizate infracțiunile: omor, omor calificat, lovire sau alte violențe, vătămare corporală ori LVCM.

Art. 199. Violența în familie. (1) Dacă faptele prevăzute în art. 188, art. 189 și art. 193-195 sunt săvârșite asupra unui membru de familie, maximul special al pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime.

(2) În cazul infracțiunilor prevăzute în art. 193 și art. 196 săvârșite asupra unui membru de familie, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.

↓ dar răsp. penală nu este agravată

Esențial

- participația penală este posibilă în toate formele; toți coautorii trebuie să fie membri de familie;
- când tentativa este posibilă și incriminată, reducerea limitelor de pedeapsă

• dacă numai autorul are calitatea de membru de familie, nu și instigatorul / complicele → dacă au prevăzut calitatea de membru de familie a autorului, răspund pt. instigare / complicitate la videntă în familie, pt. că circum. personală de individualizare produce efectele unei circum. reale, fiind prevăzută în norma de incriminare.

• dacă instigatorul / complicele au calitatea de membru de familie dar autorul nu o are → nimeni nu răsp. pt. videntă în familie, ci pt. infr. de bază, față de caracterul accesoriu al participației.

Relație de concubinaj. În speța, inculpatul și una dintre victimele acțiunilor sale, C.M., se aflau, la momentul comiterii infracțiunii, într-o relație de concubinaj, stabilită în urmă cu mai mult de jumătate de an, asumată de fiecare dintre ei și, totodată, cunoscută de persoanele cu care aceștia interacționau social și, de asemenea, cei doi concubini conviețuiau, locuind împreună, cu caracter statornic, chiar în imobilul unde s-a produs actul de agresiune, tocmai pe fondul unui conflict domestic, având la origine o dispută verbală între ei, determinată de starea de ebrietate în care se afla inculpatul, în contextul

violențe prev. de art. 193 CP, respectiv fie cauzarea de suferințe fizice, fie îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile. Rezultă că, în varianta-tip, încăierarea absoarbe infracțiunea de loviri sau alte violențe. Există și o *urmare devenită secundară* prin repoziționarea infracțiunii între cele contra persoanei, respectiv o stare de pericol pentru liniștea și ordinea publică. *Legătura de cauzalitate* are ca specific faptul că – în situația în care nu se cunoaște care dintre participanți a produs urmările – *se răsfrânge asupra tuturor celor ce participă la încăierare*, fără a fi necesară stabilirea unei corespondențe stricte între violențe și urmarea imediată principală. (...) Deși nu urmărește, de regulă, un astfel de rezultat, făptuitorul acceptă întotdeauna eventualitatea producerii acestuia, atitudine care rezultă din chiar participarea voluntară la încăierare. (...) În acest caz, pentru ca răspunderea penală a făptuitorului să poată fi stabilită în funcție de rezultatul mai grav, va trebui să se constate existența intenției în raport cu rezultatul mai ușor urmărit sau acceptat (*primum delictum*) și a culpei în raport cu rezultatul mai grav care s-a produs (*maius delictum*), de pildă, în cazul infracțiunii de loviri cauzatoare de moarte, deoarece *praeterintentia* (intenția depășită) implică o formă a culpei care se grefează pe intenție *(dec. 726/2018)*.

Secvențe de practică judiciară

Răspunderea penală în ipoteza în care nu se poate stabili autorul agresiunii în contextul încăierării. Nu s-a putut realiza o departajare clară a loviturilor aplicate de fiecare, nici nu s-a putut stabili în mod univoc exclusivitatea acestor lovituri în producerea tuturor leziunilor persoanelor vătămate și poziția subiectivă a autorilor lor (pentru a se reține în cazul vreunuia infracțiunea distinctă de tentativă de omor, vătămare corporală, lovire sau alte violențe ori vătămare corporală din culpă, după caz), în condițiile în care persoanele vătămate însele au avut declarații contradictorii și confuze nu doar în privința naturii loviturilor primite de la fiecare inculpat, ci și în privința inculpatului care le-a produs. (...) A rezultat, în schimb, dincolo de orice echivoc, din cuprinsul acelorași declarații, faptul că a existat o încleștare generală între două tabere și că violențele lansate au avut un caracter colectiv, reciproc și greu de departajat, fiind vorba de acțiuni conjugate ale celor implicați, acțiuni care au produs rezultatele finale, respectiv lezarea integrității fizice atât a inculpaților, cât și a persoanelor vătămate, adică toate acele elemente care caracterizează infracțiunea de încăierare *(CA Oradea, dec. 650/2017, nepublicată)*.

Capitolul III. Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie

↓ circumstanță personală de individualizare

Observații generale

- acest capitol cuprinde două infracțiuni; prima reprezintă o incriminare agravată a unora dintre infracțiunile anterioare (comise cu intenție sau praeterintenție) în considerarea relației dintre autor și subiectul pasiv; cea de-a doua constituie o incriminare atenuată a acelorași infracțiuni, comise de mama aflată într-o stare de tulburare psihică;
- în cazul ambelor infracțiuni sunt vizate infracțiunile: omor, omor calificat, lovire sau alte violențe, vătămare corporală ori LVCM.

Art. 199. Violența în familie. (1) Dacă faptele prevăzute în art. 188, art. 189 și art. 193-195 sunt săvârșite asupra unui membru de familie, maximul special al pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime.

(2) În cazul infracțiunilor prevăzute în art. 193 și art. 196 săvârșite asupra unui membru de familie, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.

↓ dar răsp. penală nu este agravată

Esențial

- participația penală este posibilă în toate formele; toți coautorii trebuie să fie membri de familie;
- când tentativa este posibilă și incriminată, reducerea limitelor de pedeapsă se va face prin raportare la limitele de pedeapsă majorate;
- în caz de *aberratio ictus* sau *error in personam*, care a avut ca urmare moartea/vătămarea corporală a unui membru de familie, nu se va reține comiterea infr. de violență în familie, ci a infracțiunii efectiv comise;
- în noțiunea „membru de familie” intră inclusiv concubinii;
- ca urmare a modificărilor aduse prin Legea nr. 233/2020, RIL 11/2019 și-a încetat aplicabilitatea. În cazul infracțiunilor prev. de art. 193 și 196 CP săvârșite asupra membrilor de familie, împăcarea nu mai înlătură răspunderea penală. Acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ca urmare a plângerii prealabile sau din oficiu. În acest din urmă caz, retragerea plângerii prealabile produce efecte doar dacă este însușită de procuror, conf. art. 158 alin. (4) CP.

Secvențe de practică judiciară

Relație de concubinaj. În speță, inculpatul și una dintre victimele acțiunilor sale, C.M., se aflau, la momentul comiterii infracțiunii, într-o relație de concubinaj, stabilită în urmă cu mai mult de jumătate de an, asumată de fiecare dintre ei și, totodată, cunoscută de persoanele cu care aceștia interacționau social și, de asemenea, cei doi concubini conviețuiau, locuind împreună, cu caracter statornic, chiar în imobilul unde s-a produs actul de agresiune, tocmai pe fondul unui conflict domestic, având la origine o dispută verbală între ei, determinată de starea de ebrietate în care se afla inculpatul, în contextul

violențe prev. de art. 193 CP, respectiv fie cauzarea de suferințe fizice, fie îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile. Rezultă că, în varianta-tip, încăierarea absoarbe infracțiunea de loviri sau alte violențe. Există și o *urmare devenită secundară* prin repoziționarea infracțiunii între cele contra persoanei, respectiv o stare de pericol pentru liniștea și ordinea publică. *Legătura de cauzalitate* are ca specific faptul că – în situația în care nu se cunoaște care dintre participanți a produs urmările – *se răsfrânge asupra tuturor celor ce participă la încăierare*, fără a fi necesară stabilirea unei corespondențe stricte între violențe și urmarea imediată principală. (...) Deși nu urmărește, de regulă, un astfel de rezultat, făptuitorul acceptă întotdeauna eventualitatea producerii acestuia, atitudine care rezultă din chiar participarea voluntară la încăierare. (...) În acest caz, pentru ca răspunderea penală a făptuitorului să poată fi stabilită în funcție de rezultatul mai grav, va trebui să se constate existența intenției în raport cu rezultatul mai ușor urmărit sau acceptat (*primum delictum*) și a culpei în raport cu rezultatul mai grav care s-a produs (*maius delictum*), de pildă, în cazul infracțiunii de loviri cauzatoare de moarte, deoarece *praeterintentia* (intenția depășită) implică o formă a culpei care se grefează pe intenție *(dec. 726/2018)*.

Secvențe de practică judiciară

Răspunderea penală în ipoteza în care nu se poate stabili autorul agresiunii în contextul încăierării. Nu s-a putut realiza o departajare clară a loviturilor aplicate de fiecare, nici nu s-a putut stabili în mod univoc exclusivitatea acestor lovituri în producerea tuturor leziunilor persoanelor vătămate și poziția subiectivă a autorilor lor (pentru a se reține în cazul vreunuia infracțiunea distinctă de tentativă de omor, vătămare corporală, lovire sau alte violențe ori vătămare corporală din culpă, după caz), în condițiile în care persoanele vătămate însele au avut declarații contradictorii și confuze nu doar în privința naturii loviturilor primite de la fiecare inculpat, ci și în privința inculpatului care le-a produs. (...) A rezultat, în schimb, dincolo de orice echivoc, din cuprinsul acelorași declarații, faptul că a existat o încleștare generală între două tabere și că violențele lansate au avut un caracter colectiv, reciproc și greu de departajat, fiind vorba de acțiuni conjugate ale celor implicați, acțiuni care au produs rezultatele finale, respectiv lezarea integrității fizice atât a inculpaților, cât și a persoanelor vătămate, adică toate acele elemente care caracterizează infracțiunea de încăierare *(CA Oradea, dec. 650/2017, nepublicată)*.

Capitolul III. Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie

↓ circumstanță personală de individualizare

Observații generale

- acest capitol cuprinde două infracțiuni; prima reprezintă o incriminare agravată a unora dintre infracțiunile anterioare (comise cu intenție sau praeterintenție) în considerarea relației dintre autor și subiectul pasiv; cea de-a doua constituie o incriminare atenuată a acelorași infracțiuni, comise de mama aflată într-o stare de tulburare psihică;
- în cazul ambelor infracțiuni sunt vizate infracțiunile: omor, omor calificat, lovire sau alte violențe, vătămare corporală ori LVCM.

Art. 199. Violența în familie. (1) Dacă faptele prevăzute în art. 188, art. 189 și art. 193-195 sunt săvârșite asupra unui membru de familie, maximul special al pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime.

(2) În cazul infracțiunilor prevăzute în art. 193 și art. 196 săvârșite asupra unui membru de familie, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.

dar răsp. penală nu este agravată

Esențial

- participația penală este posibilă în toate formele; toți coautorii trebuie să fie membri de familie;
- când tentativa este posibilă și incriminată, reducerea limitelor de pedeapsă se va face prin raportare la limitele de pedeapsă majorate;
- în caz de *aberratio ictus* sau *error in personam*, care a avut ca urmare moartea/vătămarea corporală a unui membru de familie, nu se va reține comiterea infr. de violență în familie, ci a infracțiunii efectiv comise;
- în noțiunea „membru de familie” intră inclusiv concubinii;
- ca urmare a modificărilor aduse prin Legea nr. 233/2020, RIL 11/2019 și-a încetat aplicabilitatea. În cazul infracțiunilor prev. de art. 193 și 196 CP săvârșite asupra membrilor de familie, împăcarea nu mai înlătură răspunderea penală. Acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ca urmare a plângerii prealabile sau din oficiu. În acest din urmă caz, retragerea plângerii prealabile produce efecte doar dacă este însușită de procuror, conf. art. 158 alin. (4) CP.

Secvențe de practică judiciară

Relație de concubinaj. În speță, inculpatul și una dintre victimele acțiunilor sale, C.M., se aflau, la momentul comiterii infracțiunii, într-o relație de concubinaj, stabilită în urmă cu mai mult de jumătate de an, asumată de fiecare dintre ei și, totodată, cunoscută de persoanele cu care aceștia interacționau social și, de asemenea, cei doi concubini conviețuiau, locuind împreună, cu caracter statornic, chiar în imobilul unde s-a produs actul de agresiune, tocmai pe fondul unui conflict domestic, având la origine o dispută verbală între ei, determinată de starea de ebrietate în care se afla inculpatul, în contextul în care acesta a fost informat de către concubina sa despre intenția ei de a pune capăt acelei relații *(CAB, 9/2015, Iugan)*.

Art. 200. Uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă.

(1) Uciderea copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Dacă faptele prevăzute în art. 193-195 sunt săvârșite asupra copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, de către mama aflată în stare de tulburare psihică, limitele speciale ale pedepsei sunt de o lună și, respectiv, 3 ani.

Obligatorie expertiz. psihiatrică → art. 184(1) C.pr.pen.

Esențial

- atât autorul (mama), cât și subiectul pasiv (nou-născutul) sunt calificați;
- autorul este unic, fiind, așadar, imposibil de a reține coautoratul;
- instigatorul și complicele răspund pentru participație penală la omor, omor calificat, lovire sau alte violențe, vătămare corporală, LVCM;
- fapta nu se comite în timpul nașterii, ci după momentul în care fătul devine persoană; → după ruperea cordonului ombilical
- termenul de 24 de ore prev. de lege este un termen substanțial și se calculează de la data finalizării procesului nașterii; în cursul acestui termen trebuie realizată activitatea infracțională, nefiind întotdeauna necesar să se producă și urmarea imediată (decesul);
- cu privire la tulburarea psihică, există două orientări:
    - într-o interpretare restrictivă se consideră că tulburarea psihică trebuie să fie una pricinuită de procesul nașterii (școala de la Cluj);
    - orientarea majoritară este aceea că nu este întotdeauna necesar ca starea de tulburare să fie pricinuită de procesul nașterii, putând avea și alte cauze;
- starea de tulburare psihică nu afectează imputabilitatea faptei, particularizând circumstanțele faptei comise cu intenție sau praeterintenție; dacă mama aflată în stare de tulburare a acționat din culpă, se va reține uciderea/vătămarea corporală din culpă;
- nu poate fi agravată răspunderea penală în condițiile art. 77 lit. e) CP;
- tentativa este posibilă, dar nu este incriminată;
    - în măsura în care mama a urmărit uciderea copilului nou-născut, dar acesta nu a decedat, se va putea reține varianta atenuată a infracțiunii

* dacă mama ajută / instigă, în condițiile art. 200 ⇒ ea răsp. pt. instigare / complicitate la art. 200 iar autorul pt. art. 188, 199 etc.

[alin. (2)] în măsura în care s-a produs una dintre urmările prev. la art. 193-195 CP.

Secvențe de practică judiciară

1. În decizia de îndrumare nr. 2/1976 a Tribunalului Suprem s-au reținut următoarele cu privire la:

a) Activitatea necircumstanțiată a mamei. În lipsa unor elemente circumstanțiale care să justifice încadrarea faptei (n.n. – în infracțiunea prev. de art. 200 CP), activitatea mamei de a fi suprimat viața copilului nou-născut urmează să fie încadrată în omor asupra unei rude apropiate (n.n. – violență în familie). Dacă din probe rezultă că mama copilului a acționat cu premeditare, se va reține, ca element circumstanțial al omorului calificat, și cel prev. la lit. a) (n.n. – din art. 188 CP).

b) Acțiunea nemijlocită a terților asupra nou-născutului. Dacă uciderea nou-născutului a fost comisă de o altă persoană, activitatea de participare a mamei urmează să fie încadrată ca instigare, complicitate sau coautorat la omor/omor calificat (n.n. – violență în familie).

c) Răspunderea penală a participanților. Activitățile complicelui ori instigatorului la suprimarea vieții copilului nou-născut, imediat după naștere, de către mama care s-a aflat într-o stare de tulburare se consideră complicitate ori instigare la infracțiunea de omor/omor calificat, iar nu la infracțiunea de pruncucidere (n.n. – la violență în familie, iar nu la art. 200 CP).

d) Acțiunea mamei într-o stare de tulburare. De esența noii reglementări este starea psihică a mamei – o stare de tulburare psihică de orice natură și care nu mai are în mod obligatoriu legătură cu starea de tulburare pricinuită de naștere, dar și intervalul fixat la 24 de ore de la naștere, până la care se consideră că agresiunea a fost comisă imediat după naștere. Starea de tulburare psihică a existat și este relevată în mod clar de raportul de expertiză medico-legală psihiatrică în care s-a reținut că inculpata minoră prezenta diagnosticul „reacție depresivă de intensitate severă". Ținând cont de starea de anxietate constatată în ziua făptuirii actului, stare care a fost și premergătoare acestuia, de imaturitatea volitiv-afectivă a pacientei și de încercarea de negare a realității (ascunderea sarcinii și actele impulsive distructive comise după nașterea fătului), se va conchide că, în momentul comiterii faptei, câmpul conștiinței a fost îngustat, prin urmare, discernământul a fost diminuat. Chiar dacă inculpata ar fi ascuns sarcina și nu a efectuat niciun control medical, ceea ce ar putea duce la concluzia că nu și-a dorit să aibă acest copil, nu sunt suficiente probe pentru a afirma că în mod oarecum premeditat a urmărit suprimarea vieții pruncului nou-născut *(CA Târgu Mureș, dec. 421/2014, nepublicată)*.

e) Reținerea infracțiunii de omor calificat. În ziua de 05.10.2015, când nu se afla în domiciliu decât ea, ceilalți membri ai familiei fiind la munca câmpului, inculpata a acuzat dureri abdominale, a mers la toaleta din curtea imobilului și a expulzat în aceasta pe cei doi nou-născuți, fără a lua vreo măsură de a-i salva. Fapta inculpatei întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de omor calificat (asupra a două persoane, membri de familie) prev. de art. 188 alin. (1) rap. la art. 189 alin. (1) lit. f) CP în referire la art. 199 alin. (1) CP. Infracțiunea a fost comisă cu vinovăție, sub forma intenției indirecte, inculpata a prevăzut rezultatul faptei sale și, deși nu l-a urmărit, a acceptat posibilitatea producerii lui. În speță, în care acesta a fost informat de către concubina sa despre intenția ei de a pune capăt acelei relații *(CAB, 9/2015, Iugan)*.

Art. 200. Uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă.

(1) Uciderea copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Dacă faptele prevăzute în art. 193-195 sunt săvârșite asupra copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, de către mama aflată în stare de tulburare psihică, limitele speciale ale pedepsei sunt de o lună și, respectiv, 3 ani.

Obligatorie expertiz. psihiatrică → art. 184(1) C.pr.pen.

Esențial

- atât autorul (mama), cât și subiectul pasiv (nou-născutul) sunt calificați;
- autorul este unic, fiind, așadar, imposibil de a reține coautoratul;
- instigatorul și complicele răspund pentru participație penală la omor, omor calificat, lovire sau alte violențe, vătămare corporală, LVCM;
- fapta nu se comite în timpul nașterii, ci după momentul în care fătul devine persoană; → după ruperea cordonului ombilical
- termenul de 24 de ore prev. de lege este un termen substanțial și se calculează de la data finalizării procesului nașterii; în cursul acestui termen trebuie realizată activitatea infracțională, nefiind întotdeauna necesar să se producă și urmarea imediată (decesul);
- cu privire la tulburarea psihică, există două orientări:
  - într-o interpretare restrictivă se consideră că tulburarea psihică trebuie să fie una pricinuită de procesul nașterii (școala de la Cluj);
  - orientarea majoritară este aceea că nu este întotdeauna necesar ca starea de tulburare să fie pricinuită de procesul nașterii, putând avea și alte cauze;
- starea de tulburare psihică nu afectează imputabilitatea faptei, particularizând circumstanțele faptei comise cu intenție sau praeterintenție; dacă mama aflată în stare de tulburare a acționat din culpă, se va reține uciderea/vătămarea corporală din culpă;
- nu poate fi agravată răspunderea penală în condițiile art. 77 lit. e) CP;
- tentativa este posibilă, dar nu este incriminată;
  - în măsura în care mama a urmărit uciderea copilului nou-născut, dar acesta nu a decedat, se va putea reține varianta atenuată a infracțiunii

* dacă mama ajută /instigă, în condițiile art. 200 ⇒ ea răsp. pt. instigare /complicitate la art. 200 iar autorul pt. art. 188, 199 etc.

[alin. (2)] în măsura în care s-a produs una dintre urmările prev. la art. 193-195 CP.

Secvențe de practică judiciară

1. În decizia de îndrumare nr. 2/1976 a Tribunalului Suprem s-au reținut următoarele cu privire la:

a) Activitatea necircumstanțiată a mamei. În lipsa unor elemente circumstanțiale care să justifice încadrarea faptei (n.n. – în infracțiunea prev. de art. 200 CP), activitatea mamei de a fi suprimat viața copilului nou-născut urmează să fie încadrată în omor asupra unei rude apropiate (n.n. – violență în familie). Dacă din probe rezultă că mama copilului a acționat cu premeditare, se va reține, ca element circumstanțial al omorului calificat, și cel prev. la lit. a) (n.n. – din art. 188 CP).

b) Acțiunea nemijlocită a terților asupra nou-născutului. Dacă uciderea nou-născutului a fost comisă de o altă persoană, activitatea de participare a mamei urmează să fie încadrată ca instigare, complicitate sau coautorat la omor/omor calificat (n.n. – violență în familie).

c) Răspunderea penală a participanților. Activitățile complicelui ori instigatorului la suprimarea vieții copilului nou-născut, imediat după naștere, de către mama care s-a aflat într-o stare de tulburare se consideră complicitate ori instigare la infracțiunea de omor/omor calificat, iar nu la infracțiunea de pruncucidere (n.n. – la violență în familie, iar nu la art. 200 CP).

d) Acțiunea mamei într-o stare de tulburare. De esența noii reglementări este starea psihică a mamei – o stare de tulburare psihică de orice natură și care nu mai are în mod obligatoriu legătură cu starea de tulburare pricinuită de naștere, dar și intervalul fixat la 24 de ore de la naștere, până la care se consideră că agresiunea a fost comisă imediat după naștere. Starea de tulburare psihică a existat și este relevată în mod clar de raportul de expertiză medico-legală psihiatrică în care s-a reținut că inculpata minoră prezenta diagnosticul „reacție depresivă de intensitate severă". Ținând cont de starea de anxietate constatată în ziua făptuirii actului, stare care a fost și premergătoare acestuia, de imaturitatea volitiv-afectivă a pacientei și de încercarea de negare a realității (ascunderea sarcinii și actele impulsive distructive comise după nașterea fătului), se va conchide că, în momentul comiterii faptei, câmpul conștiinței a fost îngustat, prin urmare, discernământul a fost diminuat. Chiar dacă inculpata ar fi ascuns sarcina și nu a efectuat niciun control medical, ceea ce ar putea duce la concluzia că nu și-a dorit să aibă acest copil, nu sunt suficiente probe pentru a afirma că în mod oarecum premeditat a urmărit suprimarea vieții pruncului nou-născut *(CA Târgu Mureș, dec. 421/2014, nepublicată)*.

e) Reținerea infracțiunii de omor calificat. În ziua de 05.10.2015, când nu se afla în domiciliu decât ea, ceilalți membri ai familiei fiind la munca câmpului, inculpata a acuzat dureri abdominale, a mers la toaleta din curtea imobilului și a expulzat în aceasta pe cei doi nou-născuți, fără a lua vreo măsură de a-i salva. Fapta inculpatei întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de omor calificat (asupra a două persoane, membri de familie) prev. de art. 188 alin. (1) rap. la art. 189 alin. (1) lit. f) CP în referire la art. 199 alin. (1) CP. Infracțiunea a fost comisă cu vinovăție, sub forma intenției indirecte, inculpata a prevăzut rezultatul faptei sale și, deși nu l-a urmărit, a acceptat posibilitatea producerii lui. În speță, inculpata a știut că era însărcinată, a perceput împrejurarea că, în timp ce se afla așezată pe scaunul haznalei, a născut, iar după ce copiii i-au căzut în respectiva hazna nu a întreprins niciun demers pentru a-i salva și a acceptat, astfel, posibilitatea producerii decesului. Din raportul de expertiză medico-legală psihiatrică a rezultat că la examinarea inculpatei nu s-au constatat semne de remușcare sau vinovăție și că inculpata nu a prezentat *post partum*, conform datelor din actele medicale și datelor anamnestice culese în examenul psihic actual, tulburări psihice cu semnificație patologică. Cum în cauză nu s-a constatat cu valoare de certitudine că inculpata s-a aflat într-o stare de tulburare la momentul comiterii faptei, nu poate fi înlăturată răspunderea penală pentru infracțiunea de omor calificat *(CA Galați, dec. 352/2017, Iugan)*.

Capitolul IV. Agresiuni asupra fătului

Observații generale

- existența unei sarcini constituie situația premisă în cazul ambelor infracțiuni prev. în acest capitol;
- femeia însărcinată poate fi subiect activ și beneficiază de o cauză de nepedepsire în cazul ambelor infracțiuni, cu precizarea că, în cazul art. 202 CP, aceasta operează numai dacă fapta e comisă în timpul sarcinii.

Art. 201. Întreruperea cursului sarcinii. (1) Întreruperea cursului sarcinii săvârșită în vreuna dintre următoarele împrejurări:

a) în afara instituțiilor medicale sau a cabinetelor medicale autorizate în acest scop;

b) de către o persoană care nu are calitatea de medic de specialitate obstetrică-ginecologie și drept de liberă practică medicală în această specialitate;

c) dacă vârsta sarcinii a depășit paisprezece săptămâni,

se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Întreruperea cursului sarcinii, săvârșită în orice condiții, fără consimțământul femeii însărcinate, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Dacă prin faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) s-a cauzat femeii însărcinate o vătămare corporală, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar dacă fapta a avut ca urmare moartea femeii însărcinate, pedeapsa este închisoarea de la 6 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(4) Când faptele au fost săvârșite de un medic, pe lângă pedeapsa închisorii, se va aplica și interzicerea exercitării profesiei de medic.

(5) Tentativa la infracțiunile prevăzute în alin. (1) și alin. (2) se pedepsește.

(6) Nu constituie infracțiune întreruperea cursului sarcinii în scop terapeutic efectuată de un medic de specialitate obstetrică-ginecologie, până la vârsta sarcinii de douăzeci și patru de săptămâni, sau întreruperea ulterioară a cursului sarcinii, în scop terapeutic, în interesul mamei sau al fătului.

(7) Nu se pedepsește femeia însărcinată care își întrerupe cursul sarcinii.

Esențial

- femeia însărcinată asupra căreia se exercită acțiunea incriminată, precum și fătul sunt subiecți pasivi (infracțiunea are un obiect juridic și material complex);
- elementul material se poate realiza prin fapte comisive sau omisive;
- latura subiectivă: intenție [alin. (1) și (2)], praeterintenție [alin. (3) și (4)]; fapta nu este tipică dacă se comite din culpă;
- se reține varianta agravată dacă întreruperea cursului sarcinii se realizează fără consimțământul femeii însărcinate;
- se va reține în varianta agravată dacă întreruperea cursului sarcinii a avut ca urmare o vătămare corporală (de ex., o infirmitate) sau decesul femeii însărcinate;
- intenție (întrerupere curs sarcină) + culpă (vătămare sau deces) = praeterintenție;
- *alin. (4)* – pedeapsa complementară este obligatoriu de aplicat numai pe lângă pedeapsa închisorii;
- *alin. (6)* – cauze justificative speciale de care poate beneficia medicul de specialitate obstetrică-ginecologie;
- nu poate fi săvârșită în formă continuată;
- femeia însărcinată nu răspunde (cauză de nepedepsire), indiferent de forma de participație.

inculpata a știut că era însărcinată, a perceput împrejurarea că, în timp ce se afla așezată pe scaunul haznalei, a născut, iar după ce copiii i-au căzut în respectiva hazna nu a întreprins niciun demers pentru a-i salva și a acceptat, astfel, posibilitatea producerii decesului. Din raportul de expertiză medico-legală psihiatrică a rezultat că la examinarea inculpatei nu s-au constatat semne de remușcare sau vinovăție și că inculpata nu a prezentat *post partum*, conform datelor din actele medicale și datelor anamnestice culese în examenul psihic actual, tulburări psihice cu semnificație patologică. Cum în cauză nu s-a constatat cu valoare de certitudine că inculpata s-a aflat într-o stare de tulburare la momentul comiterii faptei, nu poate fi înlăturată răspunderea penală pentru infracțiunea de omor calificat *(CA Galați, dec. 352/2017, Iugan)*.

Capitolul IV. Agresiuni asupra fătului

Observații generale

- existența unei sarcini constituie situația premisă în cazul ambelor infracțiuni prev. în acest capitol;
- femeia însărcinată poate fi subiect activ și beneficiază de o cauză de nepedepsire în cazul ambelor infracțiuni, cu precizarea că, în cazul art. 202 CP, aceasta operează numai dacă fapta e comisă în timpul sarcinii.

Art. 201. Întreruperea cursului sarcinii. (1) Întreruperea cursului sarcinii săvârșită în vreuna dintre următoarele împrejurări:

a) în afara instituțiilor medicale sau a cabinetelor medicale autorizate în acest scop;

b) de către o persoană care nu are calitatea de medic de specialitate obstetrică-ginecologie și drept de liberă practică medicală în această specialitate;

c) dacă vârsta sarcinii a depășit paisprezece săptămâni,

se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Întreruperea cursului sarcinii, săvârșită în orice condiții, fără consimțământul femeii însărcinate, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Dacă prin faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) s-a cauzat femeii însărcinate o vătămare corporală, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar dacă fapta a avut ca urmare moartea femeii însărcinate, pedeapsa este închisoarea de la 6 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(4) Când faptele au fost săvârșite de un medic, pe lângă pedeapsa închisorii, se va aplica și interzicerea exercitării profesiei de medic.

(5) Tentativa la infracțiunile prevăzute în alin. (1) și alin. (2) se pedepsește.

(6) Nu constituie infracțiune întreruperea cursului sarcinii în scop terapeutic efectuată de un medic de specialitate obstetrică-ginecologie, până la vârsta sarcinii de douăzeci și patru de săptămâni, sau întreruperea ulterioară a cursului sarcinii, în scop terapeutic, în interesul mamei sau al fătului.

(7) Nu se pedepsește femeia însărcinată care își întrerupe cursul sarcinii.

Esențial

- femeia însărcinată asupra căreia se exercită acțiunea incriminată, precum și fătul sunt subiecți pasivi (infracțiunea are un obiect juridic și material complex);
- elementul material se poate realiza prin fapte comisive sau omisive;
- latura subiectivă: intenție [alin. (1) și (2)], praeterintenție [alin. (3) și (4)]; fapta nu este tipică dacă se comite din culpă;
- se reține varianta agravată dacă întreruperea cursului sarcinii se realizează fără consimțământul femeii însărcinate;
- se va reține în varianta agravată dacă întreruperea cursului sarcinii a avut ca urmare o vătămare corporală (de ex., o infirmitate) sau decesul femeii însărcinate;
- intenție (întrerupere curs sarcină) + culpă (vătămare sau deces) = praeterintenție;
- *alin. (4)* – pedeapsa complementară este obligatoriu de aplicat numai pe lângă pedeapsa închisorii;
- *alin. (6)* – cauze justificative speciale de care poate beneficia medicul de specialitate obstetrică-ginecologie;
- nu poate fi săvârșită în formă continuată;
- femeia însărcinată nu răspunde (cauză de nepedepsire), indiferent de forma de participație.

Capitolul VI. Infracțiuni contra libertății persoanei

Observații generale

- prin incriminările din acest capitol se protejează, în principal, libertatea fizică și/sau psihică a persoanei;
- în principiu, subiecții nu sunt calificați, participația penală este posibilă în toate formele, fapta tipică se comite prin acțiune, iar legătura de cauzalitate rezultă din materialitatea faptei;
- nu au situație premisă;
- tentativa este incriminată numai la formele intenționate ale lipsirii de libertate în mod ilegal.

Art. 205. Lipsirea de libertate în mod ilegal. (1) Lipsirea de libertate a unei persoane în mod ilegal se pedepsește cu închisoarea de la unu la 7 ani.

(2) Se consideră lipsire de libertate și răpirea unei persoane aflate în imposibilitatea de a-și exprima voința ori de a se apăra.

absoarbe doar art. 193 (1)

(3) Dacă fapta este săvârșită:

a) de către o persoană înarmată;

b) asupra unui minor;

c) punând în pericol sănătatea sau viața victimei,

pedeapsa este închisoarea cuprinsă între 3 și 10 ani.

(4) Dacă fapta a avut ca urmare moartea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(5) Tentativa la infracțiunile prevăzute în alin. (1)-(3) se pedepsește.

• pluralitate sub. pasivi = concurs

Esențial

- este o infr. continuă permanentă; => orice întrerupere = continuată | concurs
- în forma de bază nu are obiect material;
- privarea de libertate poate consta și într-o faptă omisivă (lipsirea în continuare de libertate a unei persoane, fără a mai exista un temei legal); în toate cazurile trebuie să aibă o anumită durată de timp (o minimă durată), evaluată în funcție de particularitățile cauzei;

• aplicabilă agravanta de la art. 77 (1) lit. a), dacă participația are loc după momentul consumării, până la epuizare

  - nu este necesar ca lipsirea de libertate să fie conștientizată de către victimă (de ex., acțiunea are loc în timp ce victima doarme sau în cazul unui minor în vârstă de 2 luni);
- forma asimilată a infracțiunii comisă prin răpire se poate realiza numai prin acțiune; nu constituie o variantă agravată;
- pot fi răpite și alte persoane decât cele aflate în imposibilitatea de a-și exprima voința ori de a se apăra;
- comiterea faptei în condițiile legii („cu drept") înlătură trăsătura esențială a tipicității, iar nu antijuridicitatea; → 16 b) teza I C.pr.pen.
- alin. (1), alin. (2) și alin. (3) lit. a) și b) se comit cu intenție directă sau indirectă; alin. (3) lit. c) și alin. (4) se comit cu praeterintenție;
- alin. (3) lit. a) și b) au natura unor circumstanțe reale. Prin *persoană înarmată* se înțelege a avea asupra sa o armă propriu-zisă (un pistol, o sabie etc.) sau folosirea unei arme asimilate (în principiu, orice obiect care este folosit pentru a amenința sau pentru a lovi în scopul lipsirii de libertate);
- alin. (3) lit. c) poate fi reținut în concurs cu art. 193 alin. (2) CP sau cu art. 194 alin. (1) lit. a)-d) CP;
- se consumă la momentul privării ilegale de libertate și se epuizează la momentul redobândirii libertății;
- raportul cu alte infracțiuni:
  - lipsirea de libertate poate fi absorbită în infr. precum omorul, loviri sau alte violențe, vătămare corporală, LVCM, uciderea la cererea victimei, violul, agresiunea sexuală, șantajul, tâlhăria etc.;
    ↳ are limite de ped. mai mici => nu absoarbe
  - analiza absorbției: fie avem o suprapunere perfectă între actele de executare (autorul strânge de gât victima, fapt ce implică absorbția lipsirii de libertate în infr. de omor), fie lipsirea de libertate se comite în aceeași unitate de împrejurare (spațiu + timp) cu infr. absorbantă (autorul duce victima cu forța în încăperea alăturată pentru a o viola sau o eliberează la scurt timp după consumarea violului);
  - dacă lipsirea de libertate depășește cu mult sfera actelor de executare ale infr. absorbante, se va reține concursul de infr. (autorul răpește victima și o duce într-o altă localitate pentru a o viola, autorul lasă victima legată după consumarea violului etc.).

Secvențe de practică judiciară

1. Elementul material. Constă într-o acțiune sau inacțiune prin care se produce în orice mod lipsirea de libertate a persoanei. Legea nu cere o împiedicare absolută de mișcare a victimei, adică o restrângere totală a libertății de mișcare a acesteia, ci se poate înfățișa și ca